

actueel

"Minstens 500 miljoen euro nodig voor de ouderenzorg"

Hoe creëer je hechtere buurten?

Cover: © Olivier Strobbe

Ouderen als actieve schakel voor een hechtere buurt

Ontdek de nieuwe inspiratiegids van de Ouderenweek 2019.
Voor jou, als abonnee van Actueel, exclusief bij deze editie.

www.ouderenweek.be

- 3 **Voorwoord: Eenzaamheid**
- 4 **Waarom een lokale ouderenraad onmisbaar is**
- 6 **"Minstens 500 miljoen euro nodig voor de ouderenzorg"**
- 8 **"Europese eenmaking is best geslaagde vredesbeweging ooit"**
- 10 **Grootouders voor het Klimaat**
- 12 **Wie zijn huis verkoopt wordt afgestraft. Wie het verhuurt, wordt beloond**
- 14 **Meer zicht op zorg in woonzorgcentra**
- 16 **Lokale ouderenraden in cijfers**
- 19 **Ouderenweek 2019:**
 - Ouderen als actieve schakel voor een hechtere buurt
- 20 **Aan de slag met de walkabilityscore-tool**
- 24 **Oost West Thuis Best**
- 27 **Dossier Warme Zorg: Woonzorgcentrum Akapella**
- 30 **Abbeyfield start cohousing in Vlaanderen**

De Vlaamse Ouderenraad is het advies- en inspraakorgaan van de ouderen bij de Vlaamse regering.

Actueel is het informatieblad van de Vlaamse Ouderenraad.

Eenzaamheid

Jul Geeroms
Voorzitter

“Eenzaamheid discrimineert niet. Ze kan toeslaan bij iedereen, en zeker op belangrijke kantelmomenten in het leven.

“Eenzaamheid is doodsoorzaak nummer één”, stelt Manfred Spitsers, een bekend Duits neuroloog. Tot deze conclusie komt hij op grond van een indrukwekkend aantal wetenschappelijke onderzoeken. Hij stelt dat langdurige eenzaamheid chronische stress veroorzaakt. Ook schrijft hij dat het ervaren van eenzaamheid het risico op een hele reeks ziektes vergroot, en die op hun beurt eenzaamheid veroorzaken. Een vicieuze cirkel.

Eenzaamheid discrimineert niet. Ze kan toeslaan bij iedereen, en zeker op belangrijke kantelmomenten in het leven, zoals een scheiding, pensioen, het overlijden van een partner of een verhuis. Het is dus terecht dat er de laatste tijd in de media en in de politiek aandacht wordt besteed aan eenzaamheid. Zeker als je weet dat individualisme toeneemt en dat het aantal mensen dat alleen woont, stijgt.

Ook de Vlaamse Ouderenraad wil dit thema aangrijpen tijdens de Ouderenweek in november. Vorig jaar merkten we al dat ouderen zich in groten getale engageren voor hun buurt. Dit jaar bouwen we verder op dat enthousiasme en kiezen we het welzijn van mensen en eenzaamheidsgevoelens als focus. We gaan op zoek naar initiatieven die vragen en noden aanvoelen van burens die eenzaamheid ervaren. Daarnaast is het zeker zo belangrijk om die gevoelens te voorkomen. Daarin kunnen verenigingen van en voor ouderen, lokale ouderenraden of dienstencentra een rol van betekenis spelen. Door mensen te stimuleren om relaties met partner, gezinsleden, familie, vrienden, ... te versterken, door hen aan te sporen om vrijwilligerswerk te doen of om te participeren aan het buurt- en verenigingsleven, geef je hen de kans een netwerk uit te bouwen en te onderhouden.

Ter inspiratie gaan we met deze Ouderenweekcampagne op zoek naar ouderen die initiatieven nemen om hechtere buurten te creëren en het welzijn van mensen te versterken. Ze zetten in de eigen buurt hun competenties, kennis en ervaring in om te helpen. Op welke manier ze dat ook doen: ze voorkomen niet enkel eenzaamheid bij zichzelf, maar zorgen er ook voor dat anderen terecht kunnen bij iemand, en sterker staan tijdens kantelmomenten in hun leven.

Waarom een lokale ouderenraad onmisbaar is

In verschillende lokale ouderenraden borrelen momenteel gevoelens van ongerustheid, onzekerheid en soms zelfs verslagenheid. Wat is er aan de hand? Met de start van de nieuwe legislatuur lijkt de rol van de ouderenraad als partner van het lokaal bestuur in sommige gemeenten op de helling te staan. Heren der worden de functie en het doel van de adviesraden immers herbekeken en wordt luidop de vraag gesteld of de niet-verplichte adviesraden niet beter afgeschaft zouden worden. Als Vlaamse Ouderenraad willen we graag een lans breken voor het voortbestaan van de lokale ouderenraden en hun meerwaarde in de verf zetten.

Kan de lokale ouderenraad zomaar afgeschaft worden?

Aangezien het bestaan van een ouderenraad niet decretaal opgelegd wordt door de Vlaamse overheid, is de oprichting ervan facultatief. Het lokale bestuur kan dus vrij beslissen over het al dan niet oprichten van een ouderenraad. Tot zover het 'slechte' nieuws.

De decreten Lokaal Sociaal Beleid en Lokaal Bestuur pleiten echter wel voor het zo veel mogelijk betrekken van de inwoners bij het gemeentelijk beleid. Het lokaal bestuur moet de nodige initiatieven nemen om de participatie van burgers te bevorderen. Hoewel er niet nader bepaald wordt op welke manier en over welke onderwerpen dit moet gebeuren, wordt de oprichting van adviesraden wel geschetst als een vorm van burgerparticipatie. Bovendien verspreide minister Jo Vandeurzen recent een omzendbrief waarin hij het belang van de lokale ouderenraad onderstreept. In de brief wordt de bijdrage die de ouderenraad kan dragen aan een sterk en gedragen lokaal beleid benoemd. De minister benadrukt dat burgerparticipatie via de ouderenraad de kwaliteit van het beleid zal versterken.

Even opfrissen: de meerwaarde van de lokale ouderenraad

Het enthousiasme van de minister over ouderenraden werkt aanstekelijk. Ook wij geven graag een beknopt overzicht van de meerwaarde die de lokale ouderenraad te bieden heeft. Handig samengevat in drie punten:

1

Een blik door de bril van ouderen

In de eerste plaats hebben ouderenraden een specifieke bril op. Ze kijken naar het beleid vanuit het perspectief van ouderen. Dit zorgt ervoor dat ze ervaringsdeskundigheid en beleving kunnen binnenbrengen in het beleidsvormingsproces. Dit verhoogt de inhoudelijke kwaliteit van het beleid. Het bijzondere aan de bril van de ouderenraad is dat deze over beleidsdomeinen heen kijkt. Wanneer een ouderenraad zich bijvoorbeeld buigt over de toegankelijkheid van voetpaden, dan gaat dat voor de ouderenraad vaak niet enkel over de inrichting van de openbare ruimte, maar kan er ook sprake zijn van een samenhang met welzijn, wonen en maatschappelijke participatie.

2

Het opnemen van een signaalfunctie

Daarnaast kunnen ouderenraden signalen opvangen. Enerzijds weten ze wat er leeft bij hun achterban, ze weten dus wat de noden zijn van de oudere bevolking in de gemeente. Doordat ze over die informatie beschikken, zijn ze een ideale partner om mee richting te geven aan het beleid. Daarnaast zijn ouderenraden ook alert voor gevoeligheden en onvoorziene gevolgen rond beleid dat het lokale bestuur wil doorvoeren. Door te luisteren naar de ouderenraad kan het lokale bestuur negatieve gevolgen en praktische problemen op voorhand voorkomen.

3

Ouderen worden meer betrokken bij het beleid

Ten slotte kunnen ouderenraden ervoor zorgen dat ouderen meer betrokken worden bij het beleid, wat de legitimiteit ervan vergroot. Ouderen zijn meer op de hoogte van de beslissingen die genomen zijn omdat ze geïnformeerd worden door hun ouderenraad. Ze hebben daarnaast ook het gevoel dat er iemand hun belangen verdedigt. Een lokale ouderenraad kan bovendien een partner zijn in het bereiken van moeilijk bereikbare doelgroepen als kwetsbare en vereenzaamde ouderen. Zo vergroot de ouderenraad het democratisch gehalte van het beleid en wordt er gezorgd voor meer gedragenheid.

Het belang van lokale ouderenraden in een veranderend landschap

Het valt niet te ontkennen dat het landschap waarin de lokale ouderenraden zich bewegen volop verandert. Spontane burgerinitiatieven schieten als paddenstoelen uit de grond, lokale actiegroepen worden opgericht, er ontstaan meer en meer buurtcomités, ... Als lokale ouderenraad kan het even wennen zijn om je plek te vinden tussen al die enthousiaste en vaak strijdlustige nieuwe initiatieven. Als Vlaamse Ouderenraad zijn we uiteraard niet gekant tegen die nieuwe dynamieken. Nadenken over de vernieuwing en modernisering van ouderenraden hoeft niet tegengehouden te worden. Er moet echter steeds uitgekeken worden dat het kind niet met het badwater weggegooid wordt.

In de eerste plaats willen we het structurele karakter van de lokale ouderenraden benadrukken. De raden zijn duurzame en georganiseerde participatiekanalen die continuïteit garanderen. Bovendien fungeren ze als een permanent aanspreekpunt, zowel voor het beleid als voor lokale ouderen en ouderenverenigingen. Wanneer de ouderenraad vervangen wordt door vrijblijvende open burgervergaderingen of door ad-hocwerkgroepen, gaat die structurele insteek verloren.

Minstens even belangrijk is dat het waardevolle werk dat de lokale ouderenraden sinds jaar en dag verzet hebben niet geminimaliseerd of genegeerd mag worden. Binnen de ouderenraden is er veel expertise en ervaring opgebouwd,

het zou jammer zijn moest die verloren gaan. Bovendien zijn in de ouderenraad veel enthousiaste en geëngageerde ouderen verzameld; hen het gevoel geven dat ze zomaar aan de kant geschoven worden zou zonde zijn.

Ten slotte mag ook niet vergeten worden dat de stem van ouderen via de lokale ouderenraad ook bovenlokaal weerklank krijgt. Via de deelname aan bovenlokaal overleg zorgt de raad immers voor informatiedoorstroming en uitwisseling waardoor de belangenbehartiging van ouderen naar een hoger niveau kan meegenomen worden.

Samenwerken als sleutelwoord

De Vlaamse Ouderenraad pleit ervoor dat de lokale ouderenraad samen met het lokaal bestuur nadenkt over haar rol en functie. Via deze gezamenlijke denkoefening kan een platform gecreëerd worden om de positie van de ouderenraad als partner van het lokale bestuur terug te versterken. Wat al vast staat is dat samenwerken centraal zal moeten staan. Samenwerken met het lokaal bestuur, maar ook met gevestigde en nieuwe lokale partners. Zo kunnen de lokale ouderenraden een blijvende impact hebben op het lokale beleid, door de stem en visie van ouderen verder uit te dragen over de diverse beleidsdomeinen heen.

Justine Rooze

Stafmedewerker Vlaamse Ouderenraad • Lokaal

© Sien Verstraeten

"Minstens 500 miljoen euro nodig voor de ouderenzorg"

Vlaamse Ouderenraad vraagt regering om drastisch inhaalmanoeuvre

Woonzorgcentra waar dagenlang geen verplegend personeel aanwezig is, waar een maand lang enkel sla als groente op het menu staat, ... De schrijnende verhalen, die afbreuk doen aan de inzet van vele mensen die met passie en gedrevenheid in de ouderenzorg staan, haalden recent opnieuw vlot de media. Toch bevestigen ze het algemeen aanvoelen: de ouderenzorg in Vlaanderen móet beter kunnen. En dat vraagt om een drastisch inhaalmanoeuvre van de volgende Vlaamse regering.

Een dubbele uitdaging

De ouderenzorg in Vlaanderen staat voor enorme uitdagingen. Het aantal 80-plussers groeit er de komende 10 jaar met 18,5%. En onder hen zal ook de groep van ouderen met nood aan zorg en ondersteuning die groei in grote mate volgen, zowel in de thuiszorg als in woonzorgcentra. Hen garanties bieden op kwaliteit van wonen, zorg en leven, wordt een van de grote uitdagingen van de komende jaren.

Tegelijk kampt de ouderenzorg nu al met grote noden. De sector is ondergefinancierd, het aanbod ontoereikend, en ook de kwaliteit haalt niet overal de norm die we ervan verwachten. Dit ondanks heel wat gemotiveerde en gepassioneerde mensen op het terrein. Voor de Vlaamse Ouderenraad moet er dan ook dringend een structurele versterking van de sector komen.

“De ouderenzorg kampt nu al met grote noden.

Een dubbele uitdaging dus: zorgen dat kwaliteit van de huidige thuiszorg en residentiële zorg gegarandeerd wordt, en tegelijk inzetten op een uitbreiding van het aanbod dat klaar staat voor het groeiend aantal mensen met nood aan zorg en ondersteuning in hun dagelijks leven.

Structurele uitdagingen

Om een zicht te krijgen op de omvang van die uitdaging, becijferde de Vlaamse Ouderenraad het absolute minimum dat nodig zal zijn tegen het einde van de volgende regeerperiode. Kostprijs: meer dan 503 miljoen euro bovenop het huidige budget.

“De Vlaamse Ouderenraad becijferde het absolute minimum dat nodig zal zijn tegen het einde van de volgende regeerperiode.

“Dat omvat enkel het minimum: zorgen dat het aanbod op het vlak van gezinszorg, lokale dienstencentra, kortverblijf en woonzorgcentra groeit, en dat iedereen met zware zorgnoden een correcte ondersteuning krijgt”, zegt Nils Vandenweghe, directeur van de Vlaamse Ouderenraad. “Dan hebben we het nog niet over een betere omkadering voor wie nu niet binnenraakt in een woonzorgcentrum, de erkenning van een handicap boven de leeftijd van 65, of de nood aan extra middelen voor de lokale dienstencentra, die heel wat nieuwe opdrachten krijgen.”

“We bundelden de uitdagingen in zeven grote prioriteiten, van pensioenen en armoede tot wonen en participatie.

Ook op andere domeinen

Heel wat uitdagingen op vlak van welzijn vragen ook om actie van andere beleidsdomeinen. Zo moet er meer hulp komen voor woningaanpassingen, een beter mobiliteitsbeleid voor wie niet met de wagen rijdt, of een oplossing voor de digitale barrières waar heel wat ouderen en mensen in armoede alsmaar meer tegenaan botsen.

“We bundelden de uitdagingen in zeven grote prioriteiten, van pensioenen en armoede tot wonen en participatie”, zegt Nils Vandenweghe. “Dat hebben we breed verspreid, en met verschillende partijen gingen we verder in gesprek over de noden die we zien.” De organisatie hoopt dan ook op een ambitieus regeerakkoord en Vlaams ouderenbeleidsplan. “Daar bouwen we als Vlaamse Ouderenraad graag aan mee.”

"De Europese eenmaking is de best geslaagde vredesbeweging ooit"

Jos Bertrand over de Europese verkiezingen

Op 26 mei trekken we opnieuw naar de stembus. Naast de Vlaamse en Belgische kieslijsten, verwachten ook de Europese kandidaten een stem van ons allemaal. Maar hoe zit dat nu precies met die Europese verkiezingen? Wat kan Europa doen voor ouderen? En hoe is Europa de afgelopen jaren veranderd? Jos Bertrand is 67 jaar en Europa is als een rode draad verweven doorheen zijn carrière. Ook nu, na zijn pensioen, is hij dag in dag uit bezig met dat bestuursniveau. Als voorzitter van de Europese Seniorenorganisatie (ESO) weet hij als geen ander hoe belangrijk Europa is voor ouderen. De Vlaamse Ouderenraad ging met hem in gesprek.

Jos, je hebt van 1988 tot 2016 in het Europees Parlement gewerkt. Eerst als medewerker van verschillende europarlementsleden, nadien in het informatiebureau van het Europees Parlement. Hoe heb je Europa zien veranderen?

"Kort gezegd zag ik het Europees Parlement evolueren van een praatbarak naar een van de meest gezaghebbende politieke organen. Dus ik heb wel wat zien veranderen. Aan het begin van mijn carrière was Europa in volle opbouw. En die Europese eenmaking is enorm belangrijk geweest. Ik behoor tot de eerste generatie die geen oorlog heeft gekend. Het is sinds de Romeinen, de Pax Romana, geleden dat een generatie dat kan zeggen. Jongeren kunnen zich daar nog maar weinig bij voorstellen. Daarom is het belangrijk dat wij als ouderen dat vredesverhaal blijven vertellen."

De voorbije 10 jaar heeft de EU flink gedaverd op zijn grondvesten: eerst de crisis en het besparingsbeleid, dan de Brexit en het bouwen aan een Europese sociale pijler, en tussendoor de moeizame samenwerking bij de vluchtelingencrisis en tegen de opwarming van het klimaat. Is de Europese koers een beetje zoek?

"Door die zaken zijn meer en meer landen kritisch gaan kijken naar Europa. Ze denken: "Wij doen het misschien beter zelf?" De Brexit is daar een voorbeeld van. En ook Hongarije en Italië kijken met argusogen. Ze zijn van mening dat Europa zorgt voor een sociale achteruitgang. En het klopt dat er een groeiende kloof is tussen arm en rijk. Maar net in zulke tijden moet er gekeken worden naar wat er samen kan gebeuren. Het debat of men voor of tegen Europa is, heeft weinig zin. Europa is er. En we moeten bekijken welk Europees beleid er moet gevoerd worden om een aangename samenleving te creëren voor elke Europeaan."

Wat zie je als grote verwezenlijkingen binnen dat Europese beleid?

"Via Europa is er veel op de agenda gekomen: richtlijnen rond antidiscriminatie, rechten voor ouderen, gelijkheid tussen mannen en vrouwen, ... en ook het principe van inspraak is iets dat door Europa werd gelanceerd: het ligt wettelijk vast dat het middenveld en burgers betrokken moeten worden bij het Europese beleid. Daar moet meer gebruik van gemaakt worden, bijvoorbeeld door ouderenorganisaties. Nu zijn het vooral jongerenorganisaties die zich tonen binnen het Europese lobbywerk."

Hoe verklaar je dat?

"Politieke partijen hebben nu eenmaal veel aandacht voor jongeren, terecht ook. Maar er wordt vaak vergeten dat 30% van de kiezers ouderen zijn en dat de jongeren van nu de ouderen van morgen zijn. Bovendien moeten ook ouderen zich kunnen herkennen in politieke figuren. Die zijn daar nog te weinig mee bezig. De kapstok van de leeftijdsvriendelijke samenleving kan daar heel veel in betekenen – dat is toepasbaar op ruimtelijke ordening en wonen, dienstverlening, sociale inclusie, participatie, gezondheid en zorg, ... Het is voor elke generatie interessant en iedereen heeft erbij te winnen."

Weerklinken de noden van ouderen voldoende op de Europese agenda?

"Vlaanderen, en bij uitbreiding België, heeft een zeer rijk middenveld dat de inspraak van ouderen in het beleid versterkt. We zijn assertief en laten onszelf gelden. Op dat vlak zijn we een voorbeeld voor andere Europese lidstaten. Daar zijn het vaak experts die die rol opnemen. Ik ben van mening dat zij hulp kunnen bieden en kunnen ondersteunen, maar zij kunnen niet de plaats innemen van de ouderen zelf."

Kan je een voorbeeld geven van noden van ouderen waarvoor Europa iets kan betekenen?

"Een voorbeeld is de fysieke loketfunctie van banken. Er wordt heel sterk ingezet op digitaal bankieren, en voor veel mensen is dat interessant. Maar voor heel wat ouderen zorgt dat voor problemen. Het is bovendien niet zo dat wanneer je een computer in huis hebt, je er effectief mee kan werken. Persoonlijk contact bij dienstverlening mag dus niet volledig wegvallen. En Europa kan daarvoor op basis van ervaringen richtlijnen uitschrijven, maar die blijven wat persoonlijke dienstverlening betreft zeer optioneel. Dus de lat kan wat dat betreft hoger, zodat er meer concrete maatregelen zijn die rechtstreeks invloed hebben op ouderen in Europa."

Welke grote uitdagingen zie je nog voor het Europa van morgen?

"Alles wat te maken heeft met sociale bescherming en sociale zekerheid ligt voor Europa heel moeilijk. Daar hebben de lidstaten heel veel bevoegdheden in eigen handen gehouden. En in mijn ogen is dat de achilleshiel van Europa, want dat creëert heel veel verscheidenheid en verdeeldheid. Er zijn heel wat fenomenen die mensen bezorgd maken om hun welvaart, zonder dat Europa daar met duidelijke maatregelen op kan antwoorden. Het is moeilijk om hier een gemeenschappelijke noemer in te vinden zodat er gezamenlijk beslist kan worden. Nu brengt er altijd wel een land een veto uit als het over die thema's gaat."

Hoe kan dat opgelost worden?

"Naar mijn mening ligt een deel van de oplossing in een Europees belastingbeleid. Bedrijven kunnen op dit moment vlot verhuizen naar de landen die fiscaal het voordeligst zijn. Ze shoppen als het ware in andere Europese lidstaten. Die lidstaten moeten elkaar daardoor continu beconcurreren met het verlagen van de lasten voor die internationale bedrijven, met als resultaat dat ze moeten besparen of andere belastingen heffen. Een Europese aanpak zou hier rechtvaardiger zijn. Op die manier verlaagt de druk op inkomsten van de Europese burger die werkt en zijn brood verdient."

De Europese verkiezingen staan voor de deur. Wat zie jij als centrale thema's in het debat?

"Ik zie twee grote problemen: de groeiende tegenstelling tussen arm en rijk, en de toekomst van onze planeet. En Europa heeft daarin een cruciale rol te spelen. De luchtvervuiling houdt immers niet op aan een landsgrens of de grens van een dorp of regio. Dat besef moet er meer komen. En de burger moet zijn stem inzetten om te beslissen over hoe we dat gaan aanpakken."

"Politieke partijen moeten daarbij terug leren om de waarden waarin ze geloven aan de man te brengen. Nu heb je een debat vol oneliners en tegenstellingen over allerlei kwesties die vaak net heel genuanceerd zijn. Als partij moet je terug naar je essentie gaan. Bevlogen discussiëren vanuit de waarden die je belangrijk vindt, maar wel onthouden dat je op een bepaald moment tot een compromis moet komen. Zo kom je vooruit in de samenleving. Dat gebeurt niet meer zo vaak. Zo verlies je als partij voeling met de mensen. Tegenstellingen worden uitvergroot en mensen herkennen zich niet meer in het resultaat."

De Europese verkiezingen blijven vaak wat onder de radar. Wat is jouw boodschap voor de Europese kiezer?

"Je hebt maar één stem. Net zoals je die hebt voor Vlaanderen of je gemeente. Maar je niet uitspreken, is je lot in anderen hun handen leggen. Europa heeft wel degelijk impact, al is die niet altijd even zichtbaar. We kunnen Europa niet meer wegdenken. Bijvoorbeeld het vrij verkeer van mensen binnen Europa: neem Europa weg en je zal meteen overal hinder ondervinden. Zulke zaken moeten weer meer tastbaar worden om mensen te doen beseffen dat iedereen mee geniet van wat dat Europese verhaal van vrede en samenwerking ons heeft gebracht."

Veerle Quiryne

Stafmedewerker Vlaamse Ouderenraad

Grootouders voor het Klimaat een nieuwe beweging

Sinds het najaar van 2016 staan in het Nederlandse Binnenhof in Den Haag om de twee weken ouderen met borden. Die Grootouders voor het Klimaat zijn bezorgd om de toekomst van alle kleinkinderen en willen dat de overheid dringend actie onderneemt tegen de klimaatverandering. Elka Joris, 83 jaar en al vele jaren bestuurslid van GroenPlus, leest daarover in Actueel en schiet in actie. Ze legt het actiemodel voor aan haar achterban. Die reageert meteen enthousiast. Een aantal gebeurtenissen zorgden ervoor dat we er geen gras over lieten groeien.

Luchtbeleidsplan

Gelijktijdig met Elka haar oproep, wordt er een openbaar onderzoek gehouden over het Luchtbeleidsplan van toenmalig minister Schauliege. GroenPlus bestudeert het en vindt het te weinig ambitieus. Steeds vaker vangen we kleinkinderen op die niet naar school kunnen door een luchtweginfectie.

In een bezwaarschrift vragen we de minister een nieuw plan uit te werken. Dat moet volgens ons niet vanaf 2050, maar al vanaf vandaag de normen van de Wereldgezondheidsorganisatie als uitgangspunt aannemen. We verzamelen ruim 600 handtekeningen. Met die handtekeningen en ons bezwaarschrift trekken we naar het kabinet van de minister. We krijgen er koffie en lovende woorden, maar geen toezeggingen.

Zusterverenigingen

Het oorspronkelijke idee van de Nederlandse Grootouders kan ons inspiratie geven om ons actieplan verder vorm te geven. We contacteren hen en de Franstalige Grootouders. Beiden zijn heel enthousiast, maar pleiten voor een partij-onafhankelijke opstelling om zo meer mensen te bereiken. Dat vinden we een goed idee. Grootouders voor het Klimaat wordt dus pluralistisch, een principe dat we uitdrukkelijk opnemen in ons Manifest.

“Elka: *“Naar aanleiding van het artikel over Nederlandse grootouders in Actueel, wou ik ook zo'n actie opzetten in ons land.”*”

Manifest

In ons Manifest nemen we twee belangrijke zaken op:

“Wij willen een duurzame samenleving die de draagkracht van onze planeet respecteert. Burgers, bedrijven en middenveld kunnen dit enkel realiseren met een overheid die keuzes maakt en krachtig optreedt. Daarvoor is een effectieve Klimaatwet noodzakelijk, met tussentijdse doelstellingen tot 2050.”

“Het klimaatbeleid moet sociaal en rechtvaardig zijn, ook op mondiaal vlak. Het moet de meest kwetsbare bevolkingsgroepen en landen helpen om zich aan te passen aan de toenemende gevolgen van de klimaatverandering.”

Klimaatspijbelaars

De spijbelplannen van Anuna en Kyra komen ons ter ore en we vinden dat we hen moeten steunen in de neerbuigende en haatdragende opmerkingen die ze krijgen van volwassenen. We nemen contact met hen op en bij hun eerste actie zijn we al met tien klimaatoma's en -opa's aanwezig. We stellen ons op langs de voorbij stappende jongeren en krijgen high fives. Vanaf dan zijn we er elke keer bij en onze rangen groeien intussen aan tot een tweehonderdtal mensen. We bestellen witte hesjes om nog beter op te vallen en voeden onze Facebookpagina met foto's. Die telt al gauw 2300 volgers.

“Elka: *“Ik vind het hartverwarmend om als klimaatoma zo'n mars van spijbelscholieren mee te maken.”*”

© Veerle Quiryne

Stichtingscolloquium

Op 25 januari 2019 organiseren we in het Vlaams Parlement ons stichtingscolloquium. Anuna en Kyra zijn eregast en krijgen er een staande ovatie van de meer dan 100 aanwezige grootouders. MO-journaliste Tine Hens rapporteert over de Klimaattop van Katowice, waar België zo'n belaberd figuur sloeg. Vertegenwoordigers van onze zusterorganisaties delen hun inspirerende ervaringen en - belangrijk voor onze partijafhankelijkheid - de Vlaamse Ouderenraad, ouderenvereniging OKRA en de ouderenwerking van de Gezinsbond zeggen hun steun toe.

Lokale actie

Als Grootouders willen we onze leeftijdsgenoten overtuigen van de ernst van de klimaatverstooring. Op markten praten we met hen over ons Manifest, vragen we of ze het willen ondertekenen en of ze onze nieuwsbrief willen ontvangen. Na de verkiezingen van 26 mei zetten we dit soort acties verder.

“ Hugo: “We gaan graag in op uitnodigingen van ouderenverenigingen, lokale dienstencentra en woonzorgcentra om over een ambitieus en rechtvaardig klimaatbeleid te praten.”

Klimaatambassadeurs

Een presentatie en een ploegje klimaatambassadeurs staat nu klaar. Zij willen de alarmerende klimaatverstooring toelichten en uitleggen hoe burgers en bedrijven, met de hulp van een sturende overheid, het tij kunnen keren. We gaan graag in op uitnodigingen van ouderenverenigingen, lokale dienstencentra en woonzorgcentra om onze werking voor te stellen.

Kortom ...

De Grootouders voor het Klimaat willen een leefbare wereld doorgeven aan de volgende generaties. Dat doen ze met veel ambitie en bereidheid tot actie. Iedereen is welkom om er mee de schouders onder te zetten.

Meer informatie

www.grootoudersvoorhetklimaat.be
www.facebook.com/GrootoudersvoorhetKlimaatBe
info@grootoudersvoorhetklimaat.be

Elka Joris, Leonce Dekeyser, Walter Decoene en Hugo Van Dienderen
Grootouders voor het Klimaat

Colloquium 'Klimaatrechtvaardigheid'

Op vrijdag 10 mei organiseert Grootouders voor het Klimaat opnieuw een colloquium. Start om 13.30 uur in 'De Nieuwe Vrede', Vredestraat 16 in 2600 Antwerpen.

Inschrijven kan via www.grootoudersvoorhetklimaat.be

Wie zijn huis verkoopt, wordt afgestraft Wie het verhuurt, wordt beloond

Vlaamse Ouderenraad wil herziening zorgbudget voor ouderen

Wanneer je als oudere zorg of ondersteuning nodig hebt, komen daar vaak heel wat kosten bij kijken. Om je daarbij te helpen, heeft Vlaanderen een zorgbudget voor ouderen met een zorgnood. Die tegemoetkoming kan tot 583 euro per maand bedragen, en kan je vrij besteden. Maar om in aanmerking te komen, mag je inkomen niet te hoog zijn. En net daar knelt het schoentje. "Het inkomensonderzoek zit vol vreemde kronkels."

Enkele jaren geleden verhuisde de tegemoetkoming voor hulp aan bejaarden (THAB) van de federale regering naar het Vlaamse niveau. Nu Vlaanderen de lakens uitdeelt, is de naam aangepast naar het zorgbudget voor ouderen met een zorgnood. Maar buiten die naamsverandering bleef alles hetzelfde: nog steeds krijgen 65-plussers die hulp nodig hebben in hun dagelijks leven een premie van 86 tot 583 euro per maand, op voorwaarde dat hun inkomen en vermogen onder een bepaalde grens blijven.

Maar met die berekening van dat inkomen en vermogen is volgens de Vlaamse Ouderenraad heel wat mis. Daardoor kunnen ook ouderen in een kwetsbare situatie uit de boot vallen. Vooral als ze niet goed geïnformeerd zijn. Concreet ziet de Vlaamse Ouderenraad drie problemen:

1

De koude douche voor wie zijn woning verkoopt

Een voorbeeld, uit het leven gegrepen:

Martha is een alleenstaande vrouw van 78, met als enige inkomen het overlevingspensioen van haar overleden echtgenoot, zo'n 1 130 euro per maand. Een vijftal jaar geleden begon ze gezondheidsklachten te krijgen, en kort daarna werd ook beginnende dementie vastgesteld. Tot recent woonde ze alleen thuis, met de nodige mantelzorg en thuiszorg. Ze vroeg zowel het zorgbudget voor zwaar zorgbehoevenden als het zorgbudget voor ouderen aan, en kreeg zo 525 euro per maand extra waarmee ze haar zorgkosten kon betalen.

Maar haar woning is slecht aangepast aan haar gezondheid: een verouderde en niet verwarmde badkamer met ligbad, een steile trap naar de slaapkamer, ... en ook de symptomen van haar dementie

nemen toe. In overleg met haar kinderen verhuist ze naar een woonzorgcentrum. Het woonzorgcentrum kost zo'n 1 740 euro per maand, met daar bovenop nog diverse extra kosten. Spaargeld heeft Martha nauwelijks, dus passen haar kinderen spontaan maandelijks bij.

Door de verhuis naar het woonzorgcentrum staat Martha's kleine, verouderde woning leeg. Omdat het huis in te slechte staat is om nog te verhuren, besluit de familie de woning na enkele maanden te verkopen. Opbrengst: 120 000 euro. "Samen met haar zorgbudget kan ze hiermee nog de nodige jaren in het woonzorgcentrum blijven", denken haar kinderen. Tot ze bericht krijgen van de zorgkas: door de verkoop van de woning verliest hun moeder haar zorgbudget voor ouderen, een financieel verlies van 395 euro per maand, of 4 740 euro per jaar. Hadden ze de woning verhuurd of zelfs in leegstand gelaten, had hun moeder haar zorgbudget behouden, zo blijkt uit navraag bij de zorgkas. De kinderen snappen er niets van. "Moest onze dementerende moeder van bijna 80 haar vervallen huisje dan vanuit het woonzorgcentrum verhuren, gewoon om haar zorgbudget te kunnen houden?"

Met andere woorden: ouderen die hun woning laten leegstaan of verhuren, behouden hun zorgbudget. Ouderen die de woning verkopen of schenken, raken hun recht op het zorgbudget voor de komende 10 jaar onherroepelijk kwijt.

"Dat ouderen die hun woning verkopen bij de verhuis naar het woonzorgcentrum verwacht worden daar deels de factuur mee te betalen, valt allicht te verdedigen", zegt Nils Vandenweghe, directeur van de Vlaamse Ouderenraad. "Maar dat ze hun zorgbudget volledig verliezen, terwij

Wanneer kom ik in aanmerking voor het zorgbudget voor ouderen met een zorgnood?

- Je moet aangesloten zijn bij de Vlaamse Sociale Bescherming (door jaarlijks je premie te betalen);
- Je moet 65 jaar of ouder zijn;
- Door gezondheidsproblemen wordt je gehinderd in je dagelijkse activiteiten (je 'zelfredzaamheid'). Het gaat dan om dingen zoals je verplaatsen, eten bereiden en opeten, jezelf kunnen verzorgen en aankleden, je huishouden doen, sociale contacten onderhouden, ...
- **Je gezinsinkomen en -vermogen mag bepaalde grenzen niet overschrijden.**

Boven welke grens wordt je zorgbudget verlaagd of geweigerd?

Als alleenstaande: € 14 149,83 per jaar

Als gezin: € 17 681,40 per jaar

Meest voorkomende inkomstenbronnen waarmee rekening wordt gehouden:

- 90% van je pensioeninkomen
- Inkomen uit arbeid en vervangingsinkomen
- 6% van je spaargelden en beleggingen
- Eigendommen zoals huis, bouwgrond, weiland,... met een vrijstelling tot een bepaald bedrag.
- 6% van de waarde van een eigendom die je in de laatste 10 jaar wegschonk of verkocht. Uitgezonderd het verschil tussen de verkoop- en aankoopwaarde van een woning.

mensen die hun woning verhuren er het volledige zorgbudget bovenop kunnen krijgen, dat is te gek voor woorden. Eigenlijk is dit een belasting op iedereen die niet genoeg informatie heeft gekregen bij de verhuis naar het woonzorgcentrum."

“Eigenlijk is dit een belasting op iedereen die niet genoeg informatie heeft gekregen bij de verhuis naar het woonzorgcentrum.

Ook mensen die hun huis verkopen om te verhuizen naar een andere aangepaste woonformule (zoals cohousing, een assistentiewoning of kangoeroewonen) waarbij ze huur betalen, lopen het risico om 10 jaar lang uitgesloten te worden van het zorgbudget voor ouderen. Alleen wanneer ze de verkoopwaarde gebruiken om een nieuwe woonst te kopen, wordt het aankoopbedrag weggelaten uit het inkomensonderzoek. "Dat staat haaks op de filosofie van mensen warm maken om tijdig naar een aangepaste woning en buurt te verhuizen."

2

Onrealistische intresten op spaargelden

Niet alleen je maandelijks inkomen en de verkoop van een woning worden bekeken, ook je spaargeld en beleggingen bepalen mee of je in aanmerking komt voor het zorgbudget. Daarbij veronderstelt men dat je spaargeld jaarlijks een intrest van 6% opbrengt.

Voor de Vlaamse Ouderenraad is 6% geen realistische inschatting meer van de opbrengst die ouderen uit hun spaargeld halen. "Die 6% dateert van 28 jaar geleden, en komt totaal niet meer overeen met wat spaargeld vandaag opbrengt. We willen dan ook een actualisering van dit percentage", vertelt Nils Vandenweghe.

3

De impact van samenwonen op het zorgbudget

Bij de berekening van het zorgbudget wordt niet alleen rekening gehouden met je eigen inkomen, ook dat van je partner telt mee. En daarbij ligt de grens voor het gezamenlijk inkomen voor de Vlaamse Ouderenraad te laag. Zo ziet een oudere met een pensioen van 1 139 euro, de armoederisicodrempel, zijn

zorgbudget al dalen van zodra hij intrekt bij een partner wiens inkomen meer dan 450 euro per maand bedraagt.

Koppels komen dus maar zelden in aanmerking voor het zorgbudget. Dit wordt ook wel eens de 'prijs van de liefde' genoemd. Afgelopen zomer besliste de federale regering om het inkomen van de partner minder te laten doorwegen bij de tegemoetkomingen voor mensen met een handicap. Zo kunnen zij evidente levenskeuzes maken zonder financieel nadeel te lijden. De Vlaamse Ouderenraad vraagt de Vlaamse regering nu om hetzelfde te doen voor wie na zijn 65ste zorg nodig heeft en samenwoont met een partner of mantelzorger.

De Vlaamse Ouderenraad vraagt de volgende regering om zo snel mogelijk werk te maken van een evenwichtig en wetenschappelijk onderbouwd inkomensonderzoek voor het zorgbudget voor ouderen met een zorgnood.

Meer informatie

Meer informatie vind je op www.vlaamsesocialebescherming.be of bij de zorgkas van je mutualiteit of Vlaamse zorgkas.

© Sien Verstraeten

Meer zicht op zorg in woonzorgcentra

Om de transparantie over de kwaliteit van de woonzorg en ondersteuning te verhogen, besliste minister Vandeurzen elk inspectieverslag van woonzorgcentra openbaar op de website van de Zorginspectie te plaatsen vanaf 2020. Daarmee krijgen toekomstige bewoners en familieleden toegang tot veel meer informatie met het oog op een verhuis naar een woonzorgcentrum en krijgen ook de huidige bewoners meer zicht op de kwaliteit van het woonzorgcentrum waar ze verblijven.

Woonzorgcentra krijgen minstens om de 3 jaar een onaan-gekondigd inspectiebezoek. Zorginspectie bevraagt de voorzieningen over verschillende aspecten van de dagelijkse werking. Na elk bezoek volgt ook een verslag. Momenteel kan elke burger inspectieverslagen opvragen, maar dat verloopt omslachtig via een aanvraagprocedure. Veel mensen zijn hiervan niet op de hoogte.

Recht op informatie

Een verhuis naar een woonzorgcentrum is voor mensen met zorgnoden en hun naasten een ingrijpende gebeurtenis. Ze moeten er kunnen rekenen op goede zorg en een warme thuis. Als Vlaamse Ouderenraad steunen we dan

ook het principe dat mensen zicht moeten kunnen hebben op het goed of slecht presteren van een voorziening. Zeker als het gaat over de basisvoorwaarden voor mensen hun kwaliteit van leven, wonen en zorg.

Momenteel is er weinig informatie beschikbaar over de kwaliteit van woonzorgcentra en is het moeilijk voor (toekomstige) bewoners en hun omgeving om de kwaliteit van de zorg te beoordelen. Het openbaar maken van verslagen is al een stap in de goede richting naar meer transparantie. "Hoe sneller deze maatregel ingaat, hoe beter" volgens de Vlaamse Ouderenraad.

Meer transparantie zal woonzorgcentra ook stimuleren om samen met de bewoners en hun mantelzorgers actief te werken aan een betere kwaliteit van leven, wonen en zorg.

“Momenteel kan elke burger inspectieverlagen opvragen, maar dat verloopt omslachtig.

Verhoogd toezicht

Daarnaast nam minister Vandeuren ook het initiatief om het toezicht in problematische woonzorgcentra te verscherpen. Voorzieningen met langdurige ernstige tekortkomingen of klachten zullen voortaan strenger gecontroleerd worden. Momenteel gaat het om 15 voorzieningen die geen goede basiszorg leveren en onvoldoende inzetten op de levenskwaliteit van de bewoners. Deze voorzieningen moeten op korte termijn het roer omgooien en zich herpakken. Als dat niet gebeurt, riskeren ze een schorsing of zelfs gedwongen sluiting.

Eerste stap in de goede richting, maar er is meer nodig

Voor de Vlaamse Ouderenraad kan en moet het nog beter. Zo moet de manier waarop inspecties verlopen ook onder de loep genomen worden. Tot nu toe ligt de focus van de inspecties nog sterk op het nakijken van procedures en regelgeving waaraan woonzorgcentra wettelijk moeten voldoen. Zo vragen ze steeds naar het aantal bewoners en hun profiel, de infrastructuur, de personeelsomkering, de hulp- en dienstverlening en omgang met bewoners. Soms wordt er op bepaalde zaken dieper ingegaan. Beter inspelen op de ervaringen van bewoners en hun mantelzorgers

is essentieel. Zo zouden gesprekken met bewoners een vast onderdeel moeten zijn van elk inspectiebezoek: hoe ervaren zij de zorg en het leven in het woonzorgcentrum? En op welke manier wordt er gevolg gegeven aan hun voorstellen, vragen of klachten?

Inzetten op de kwaliteit van het wonen en leven in het woonzorgcentrum is absoluut noodzakelijk om goede zorg te realiseren en bewoners en hun familieleden moeten hierbij meer inspraak krijgen. Woonzorgcentra zijn momenteel verplicht om op regelmatige basis een gebruikersraad te organiseren, maar heel vaak blijft de inspraak hangen bij praktische bekommernissen zoals defecte infrastructuur of de kwaliteit van het eten. Het nieuwe woonzorgdecreet biedt dan wel kansen om de gebruikersraad te versterken, maar de Vlaamse Ouderenraad verwacht meer. Bewoners en hun familieleden moeten actiever betrokken worden bij de organisatie van de woonzorg en belangrijke beleidsbeslissingen in de voorziening. Ook resultaten van inspectiebezoeken en andere kwaliteitsmetingen moeten veel beter teruggekoppeld worden. De Vlaamse Ouderenraad is ook vragende partij voor een vertegenwoordiger, aangesteld door de bewoners en hun familie, die een tussenschakel vormt tussen de raad van bestuur en de gebruikersraad.

“Vaak blijft de inspraak hangen bij praktische bekommernissen zoals defecte infrastructuur of de kwaliteit van het eten.

Meer informatie

De Vlaamse Ouderenraad laat dit thema niet los en organiseert binnenkort een studiedag rond inspraak en participatie van gebruikers in de zorg. Op vrijdag 21 juni 2019 heten we iedereen van harte welkom voor een inspirerende studiedag in het Vlaams Parlement! Meer info over het programma en de inschrijving vind je binnenkort op de website www.vlaamse-ouderenraad.be.

Nathalie Sluyts

Stafmedewerker Vlaamse Ouderenraad

Lokale ouderenraden in cijfers

Hoewel er in de meeste gemeenten een ouderenraad actief is, bleef hun werking lange tijd onderbelicht. Het ontbrak aan informatie en cijfergegevens over de wijze waarop ouderenraden hun taken invullen. Vlaamse Ouderenraad · Lokaal tracht zicht te krijgen op deze leemte via het uitvoeren van een regelmatige barometerbevraging. Aan de hand van deze bevraging worden de werking, ondersteuning en toekomstwensen van de lokale ouderenraden in Vlaanderen in beeld gebracht. We publiceren inmiddels al het derde barometerrapport. Deze editie handelt over het werkingsjaar 2017. We kijken echter ook terug naar voorgaande jaren; aan de hand daarvan brengen we enkele evoluties voorzichtig in kaart.

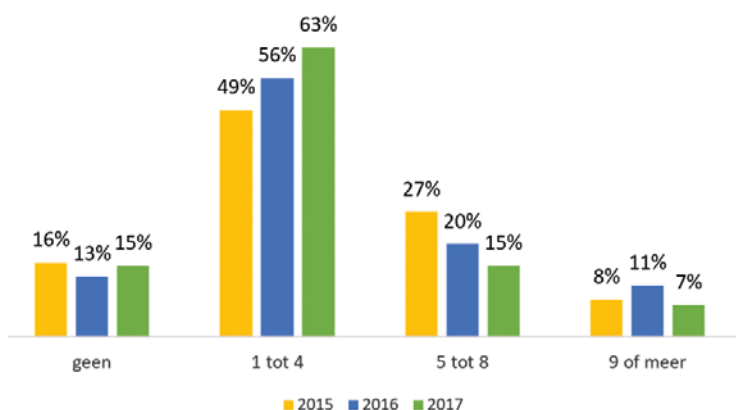
92%

beïnvloedt het lokaal beleid

Lokale ouderenraden ondernamen verschillende acties om een invloed uit te oefenen op het lokaal beleid. Zo ging bijna drie vierde van de ouderenraden een gesprek aan met het lokaal bestuur en nam meer dan de helft deel aan een overlegvergadering. Met de gemeenteraadsverkiezingen in aantocht, bundelden verschillende ouderenraden hun beleidsaanbevelingen ook in een uitgebreid memorandum. Net als de voorgaande jaren richtten de meeste advies- en beleidsbeïnvloedende activiteiten zich op de thema's 'mobiliteit' en 'publieke ruimte en gebouwen'. Het thema 'gezondheid en zorg' vervulde de voorbije jaren de top drie, maar dit thema bleek in 2017 minder hoog op de agenda van de lokale ouderenraden te staan.

De 'klassieke' beleidsbeïnvloeding via het schriftelijke, formele advies blijft populair. 85% van de lokale ouderenraden bracht minstens één formeel, schriftelijk advies uit. Meer dan een op de vijf lokale ouderenraden bracht zelfs vijf of meer adviezen uit. In vergelijking met voorgaande jaren zijn er wel opmerkelijke verschuivingen. Het aandeel ouderenraden dat 1 tot 4 adviezen uitbracht is gegroeid, maar dit ten koste van de groep die veel adviezen (5 of meer) uitbracht. Een evolutie om in de gaten te houden!

Vergelijking van het aantal uitgebrachte adviezen, periode 2015-2017

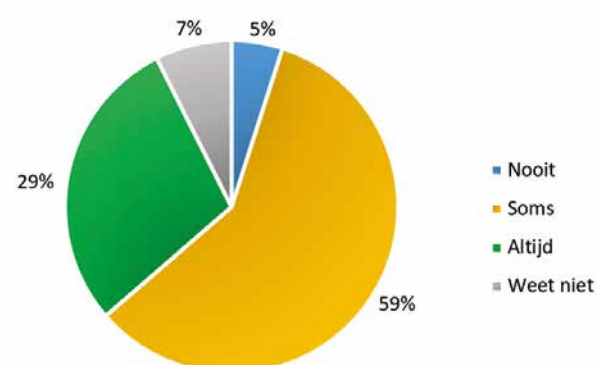
De ouderenraden blijken zelf de voornaamste initiatiefnemers te zijn voor het uitbrengen van formeel advies. Dit is een mooie illustratie van hoe ouderenraden een actieve houding kunnen aannemen. Terugkoppeling van het lokaal bestuur naar de ouderenraden blijkt nog geen vanzelfsprekend gegeven te zijn. Slechts de helft van de ouderenraden geeft aan altijd een antwoord te krijgen op het uitgebrachte advies. Positief is wel dat een grote meerderheid van de ouderenraden het gevoel heeft dat het lokaal bestuur rekening houdt met de uitgebrachte adviezen. Ten opzichte van voorgaande bevragingen zien we hier een positieve trend.

73%

is (heel) tevreden over de ondersteuning door de Vlaamse Ouderenraad

De tevredenheid over de ondersteuning door de Vlaamse Ouderenraad kent een positief verloop. Bovendien worden ook de digitale nieuwsbrief en het magazine Actueel meer en meer gewaardeerd door de lokale ouderenraden. Meer dan vier op de vijf ouderenraden gaf aan tevreden tot heel tevreden te zijn over deze informatiebronnen. Ook de ouderenweekcampagne kan mooie tevredenheidscijfers voorleggen. Hier valt echter ook op dat een aanzienlijke groep ouderenraden (36%) ervoor koos om niet in te gaan op dit aanbod.

Wordt er rekening gehouden met de adviezen?

- ✓ Er namen 140 ouderenraden deel aan deze bevraging. Dit is een responsgraad van 46%. Als we de deelnemers aan deze en vorige edities van de barometer samen nemen, hebben we ongeveer **3 op de 4 ouderenraden** bereikt.
- ✓ De top drie waaraan lokale ouderenraden in de toekomst meer aandacht willen schenken:
 1. de impact van de ouderenraad bevorderen (78%);
 2. het advieswerk versterken (77%);
 3. de naambekendheid van de ouderenraad vergroten (67%).

Naast de Vlaamse Ouderenraad zijn ook het lokaal bestuur en de Regionale Platformen Ouderenbeleidsparticipatie (RPO's) belangrijke ondersteuningsbronnen. De gemeentelijke ambtenaren kunnen uitpakken met de beste cijfers: 92% van de respondenten gaf aan (heel) tevreden te zijn over de ondersteuning die ze hier ontvingen. Ook de schepen van ouderenbeleid scoort goed; 79% van de lokale ouderenraden geeft aan hier (heel) tevreden over te zijn. Hoewel het gebruik van de RPO's toegenomen is, is de tevredenheid over deze platformen sterk gedaald. Deze daling moet echter genuanceerd worden. 2017 was immers een overgangsjaar waarin de provinciale bevoegdheden afgebouwd werden. Dit ging gepaard met heel wat onduidelijkheden.

79% wil in de toekomst een vorming volgen

De vormingen die aangeboden worden door Vlaamse Ouderenraad · Lokaal hebben duidelijk een groot praktisch nut, aangezien veel ouderenraden actief aan de slag gaan met de vormingen in hun lokale praktijk en er interesse is in bijkomende vormingen. Opvallend is dat de groep die geen interesse heeft voornamelijk bestaat uit ouderenraden die nog geen vorming gevolgd hebben. Er blijkt dus weinig uitval te zijn onder zij die al een vorming volgden.

We gingen na op welke vlakken de ouderenraden een nood aan extra vorming ervaren. Hierbij maakten we een onderscheid tussen vorming rond inhoudelijke thema's, vorming rond de organisatorische werking van de lokale ouderenraad en gemeente, en vorming rond technische en praktische vaardigheden. De vraag naar vorming bleek op elk vlak groot te zijn.

Wat de vorming rond inhoudelijke thema's betreft is er vooral interesse in vorming over de thema's 'sociale inclusie', 'wonen', en 'gezondheid en zorg'. De vraag naar vorming rond de organisatorische werking leek voornamelijk ingegeven vanuit het idee dat nieuwe leden van de lokale ouderenraden enige duiding hieromtrent wel kunnen gebruiken. Vlaamse Ouderenraad · Lokaal ving deze signalen al eerder op en werkte een vorming uit, gericht op de nieuwe leden van lokale ouderenraden.

Justine Rooze

Stafmedewerker Vlaamse Ouderenraad · Lokaal

Vorming	% ouderenraden die met de vorming aan de slag gaat
Cultuurparticipatie op latere leeftijd	86%
Aanloop naar de gemeenteraadsverkiezingen 2018	81%
Beide	93%

Vorming Sleutel aan het Beleid voor nieuwe leden

De start van de nieuwe gemeentelijke legislatuur gaat gepaard met heel wat veranderingen, niet in het minst voor de lokale ouderenraden. Deze raden moesten niet alleen opnieuw samengesteld worden, ook het gemeentelijk kader waarin ze functioneren veranderde grondig. De nood aan vorming die uit de recente barometerbevraging bleek, kwam dan ook niet als een verrassing. Vlaamse Ouderenraad · Lokaal ving al eerder dergelijke signalen op en inmiddels staat er een nieuw vormingspakket klaar om ontdekt te worden!

Wat mag je verwachten?

De vorming wil nieuwe leden van ouderenraden inzicht bieden in de beleidsbeïnvloedende en adviesverlenende taak van de lokale ouderenraad. Er zal aandacht besteed worden aan de rol van de lokale ouderenraad, de lokale beleidscontext en aan de wisselwerking tussen deze twee. Concrete vragen die aan bod zullen komen zijn:

- Waarom is de lokale ouderenraad belangrijk en welke functies vervult deze raad?
- Welke regelgeving is er van belang voor de lokale ouderenraad en wat houdt de beleids- en beheerscyclus precies in?
- Hoe kun je als ouderenraad een sterk advies neerzetten?

Doorheen de vorming komen tal van concrete voorbeelden aan bod en wordt er ingezet op ervaringsuitwisseling tussen de deelnemers.

Voor wie is deze vorming interessant?

Voor leden die nog niet zo lang zetelen in de lokale ouderenraad worden aangemoedigd om deel te nemen. De vorming biedt immers een introductie aan in de werking

van de ouderenraad en de totstandkoming van het beleid in de gemeente. Leden die al wat meer ervaring hebben zijn uiteraard ook welkom. We zijn ervan overtuigd dat ook zij steeds iets kunnen bijleren!

Deze vorming aanvragen?

Is je interesse gewekt? Je kan deze vorming aanvragen via de Regionale Platformen Ouderenbeleidsparticipatie (RPO's) en via de regionale of provinciale afdelingen van ouderenverenigingen. Zij kunnen de vorming vervolgens aanvragen voor hun regio via het elektronisch formulier op www.ouderenraden.be.

Het volgen van de vorming is steeds gratis. De begeleiding en het cursusmateriaal worden voorzien door Vlaamse Ouderenraad · Lokaal. Voor de praktische organisatie (datum, locatie, uitnodigingen, ...) werken we samen met een regionaal verantwoordelijke.

Meer informatie

Surf naar www.ouderenraden.be of stuur een mailtje naar lokaal@vlaamse-ouderenraad.be.

Heeft je ouderenraad een nieuwe voorzitter? Laat het ons weten!

Aan het begin van de huidige legislatuur werden de ouderenraden opnieuw samengesteld. In een aantal gemeenten kreeg de raad ook een nieuwe voorzitter.

Net zoals de voorbije jaren, geven wij de voorzitters van de ouderenadviesraden graag een gratis abonnement op Actueel. Om een geactualiseerde lijst te kunnen samenstellen, willen wij je vragen om de contactgegevens van de huidige (of eventueel toekomstige) voorzitter door te mailen naar sonja.van.humskerke@vlaamse-ouderenraad.be.

Ouderen als actieve schakel voor een *hechtere* buurt

Ouderenweek 2019

Ouderen engageren zich met veel plezier voor hun buurt, dat konden we al duidelijk merken tijdens de Ouderenweek van 2018. Ook dit jaar willen we straffe buurtverhalen in de kijker zetten. We focussen op specifieke initiatieven die inspelen op het welzijn van mensen, die hechtere buurten creëren en die oog hebben voor eenzaamheid van buurtbewoners. De actieve rol die ouderen daarbij hebben, staat opnieuw centraal! Je ontdekt er alles over in onze nieuwe inspiratiegids.

Levensverhalen lopen niet altijd van een leien dakje. Op elk moment in je leven kan je kantelmomenten meemaken die je balans doen omslaan. Ouderen nemen heel wat initiatieven om het welzijn van mensen te versterken. Ze zetten in de eigen buurt hun competenties, kennis en ervaring in om te helpen. Dat gaat van samen een babbeltje doen bij een koffie, boodschappen doen, helpen bij administratie of samen deelnemen aan activiteiten, tot bepaalde zorgtaken opnemen.

Verschillende actoren willen het tij keren

De laatste tijd merken we heel wat media- en politieke aandacht voor eenzaamheid. Ook heel wat organisaties zijn al langer op zoek naar manieren om om te gaan met kwetsbaarheid en eenzaamheid. Het is namelijk geen individuele zaak, maar een verantwoordelijkheid van ons allemaal. Verschillende oorzaken van eenzaamheid hebben te maken met structurele uitsluiting van mensen. Hoe beter je er op kan inzetten, hoe efficiënter je ermee kan omgaan of hoe

minder het zal voorkomen. Het tij keren vraagt een aanpak op verschillende niveaus. Zowel de buurt, de professionals als de (lokale) overheid zijn daarin belangrijke partners en moeten samenwerken om hetzelfde doel te bereiken.

Bij deze editie van Actueel vind je de inspiratiegids van de Ouderenweek. Liever digitaal? Surf naar de website www.ouderenweek.be. Lokale ouderenraden, ouderenverenigingen, lokale dienstencentra, organisaties, gemeenten, vrijwilligers, ... kunnen met deze gids het thema alvast verkennen en eigen initiatieven uitdenken. Later volgt er een doe-gids die instrumenten, tips en concrete stappen aanreikt.

Blijf op de hoogte van de Ouderenweek via www.facebook.com/ouderenweek/

De Ouderenweek vindt plaats van 18 tot en met 24 november 2019

Aan de slag met de walkabilityscore-tool in de lokale ouderenraad

Onderzoek toont aan dat voldoende beweging leidt tot heel wat voordelen. Zo heeft bewegen een positieve invloed op gewicht, bloeddruk en cholesterol. Bovendien kan de kans op aandoeningen als diabetes type II, osteoporose, hart- en vaatziekten en darm- en borstkanker significant dalen door voldoende te bewegen. Deze voordelen ten spijt, blijkt dat veel ouderen onvoldoende bewegen. Slechts 38 procent van de 65- tot 74-jarigen in Vlaanderen beweegt voldoende. Bij de 75-plussers daalt dit percentage zelfs tot 13 procent. De walkability of de mate waarin een buurt uitnodigt om te wandelen, heeft een grote invloed op de beweging van buurtbewoners.

Hoge walkabilityscore zorgt voor meer beweging

Heel wat internationale en Vlaamse studies tonen aan dat personen die wonen in een buurt met een hoge walkabilityscore meer bewegen. Zo blijkt dat Vlaamse 65-plussers die in een dergelijke buurt wonen zich 50 minuten per week meer te voet verplaatsen dan leeftijdsgenoten die wonen in een buurt met een lage walkabilityscore. Ook bij iets jongere volwassenen (20-65 jaar) zijn positieve verbanden aangetoond. In een buurt met een hoge

walkabilityscore verplaatst deze groep zich zo'n 80 minuten per week meer te voet en 40 minuten per week meer met de fiets.

Drie kenmerken

De walkabilityscore van een buurt bundelt drie kenmerken. De **functiemix** kijkt of er een aantal belangrijke voorzieningen in de buurt zijn. Er wordt bekeken of er een goede mix is tussen kantoren, ontspanningsmogelijkheden, scholen en winkels. De **woondichtheid** focust op het aantal

inwoners per oppervlakte. De **stratenconnectiviteit** geeft dan weer aan of de straten goed verbonden zijn met elkaar en of je gemakkelijk met de fiets of te voet van punt A naar punt B kunt raken.

Deze drie kenmerken bepalen samen de walkabilityscore van een buurt. Hoe hoger de score op de drie individuele kenmerken, hoe hoger de walkabilityscore zal zijn en hoe meer de buurt aanzet tot bewegen.

Foto 1: Een buurt met een **lage walkabilityscore**. Gekenmerkt door lage stratenconnectiviteit, lage woondichtheid en lage functiemix. Inwoners van deze buurt zullen minder stappen en fietsen dan inwoners van een buurt met hoge walkabilityscore.

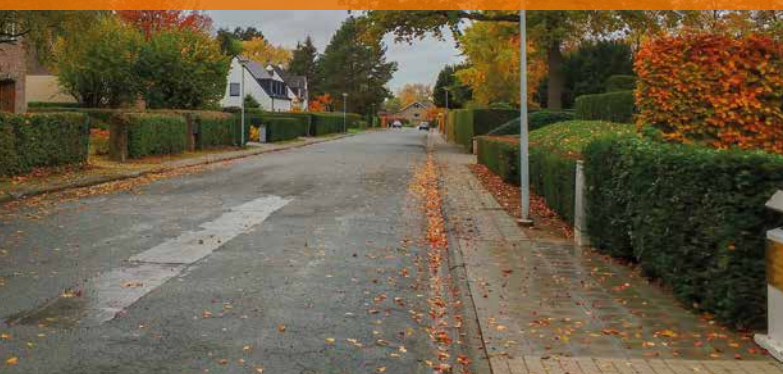

Foto 2: Een buurt met een **hoge walkabilityscore**. Gekenmerkt door hoge stratenconnectiviteit, hoge woondichtheid en hoge functiemix. Inwoners van deze buurt zullen meer stappen en fietsen dan inwoners van een buurt met lage walkabilityscore.

“De succesformule om ouderen meer te laten bewegen in de buurt is een hoge walkabilityscore combineren met een aangename en leefbare buurt.

De walkabilityscore in kaart: de walkabilityscore-tool

Het Vlaams Instituut Gezond Leven ontwikkelde, in samenwerking met het Departement Omgeving en met steun van het Agentschap Zorg en Gezondheid, de walkabilityscore-tool. Deze online tool brengt de walkabilityscore in Vlaanderen en Brussel in kaart. De tool is vrij te raadplegen op www.gezondepubliekeruimte.be/walkabilityscore-tool.

Met een gezondheidsbril kijken naar ruimtelijke vraagstukken

De tool kan gebruikt worden om na te gaan welke ruimtelijke maatregelen een meerwaarde zouden zijn voor een bepaalde buurt. Afhankelijk van de walkabilityscore zullen specifieke ingrepen aangewezen zijn.

Een buurt met een **hoge walkabilityscore** heeft veel potentieel om ouderen aan te zetten om de auto vaker langs de kant te laten staan en zich te

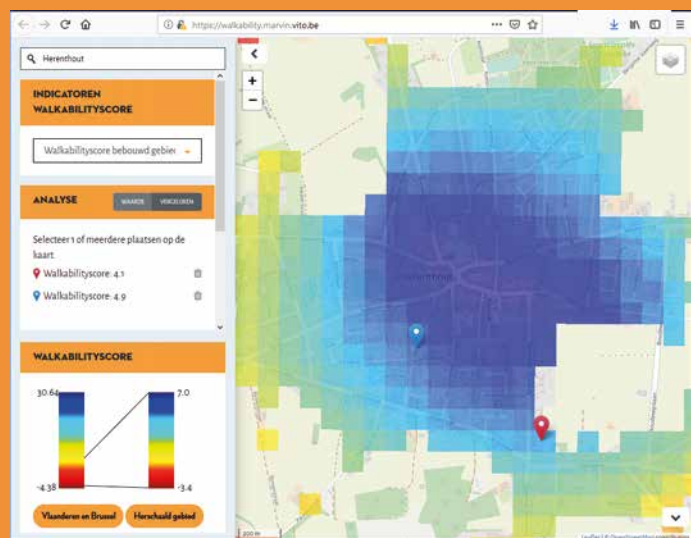
voet of met de fiets te verplaatsen. Een gezonde en aangename inrichting van de buurt is echter ook erg belangrijk. De succesformule om ouderen meer te laten bewegen in de buurt is een hoge walkabilityscore combineren met een aangename en leefbare buurt. Dit kan op verschillende manieren gerealiseerd worden.

Zo kan de auto een minder prominente plaats in het straatbeeld krijgen, bijvoorbeeld door het creëren van autoluwe zones, het uitwerken van een circulatieplan of het opleggen van snelheidsbeperkende maatregelen. Er kunnen ook maatregelen genomen worden die actieve verplaatsingen stimuleren. Hierbij gaat het bijvoorbeeld om het voorzien van veilige en strategisch geplaatste oversteekplaatsen, brede en effen voetpaden, en voldoende rustpunten. Verder kan het ook geen kwaad om te investeren in goed onderhouden openbare toiletten, verlichting, veilige fietsenstallingen en aantrekkelijke

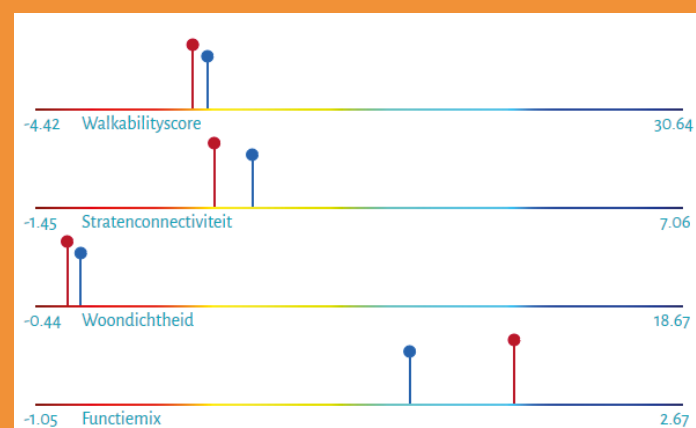
natuurelementen. Wanneer verschillende diensten samen aan deze randvoorwaarden werken, zal een hoge walkabilityscore maximaal renderen. De buurt zal dan niet alleen stimuleren om meer te bewegen, maar ook ontmoeting en ontspanning aanmoedigen. Via deze ingrepen kan er dus ook ingespeeld worden op de eenzaamheidsgevoelens die leven bij sommige ouderen.

In een buurt met een **gemiddelde walkabilityscore** is het nuttig om individuele kenmerken van de walkabilityscore met elkaar te vergelijken. Zo kan er bijvoorbeeld wel een hoge score zijn wat betreft functiemix en woondichtheid, terwijl de score qua stratenconnectiviteit laag is. Door in te zetten op het verbeteren van de stratenconnectiviteit kan de walkabilityscore verhoogd worden. Om dit te realiseren kunnen er bijvoorbeeld extra trage wegen geopend of aangelegd worden of kunnen er doorsteken in gebouwen voorzien worden.

Beeld 1: Overzicht van de walkabilityscore-tool, ingezoomd op Herenthout.

Beeld 2: Analyse van de walkabilityscore en de drie kenmerken op locaties in Herenthout. De walkabilityscore van het rode punt zou kunnen verhoogd worden door het verhogen van de stratenconnectiviteit.

Een buurt met een **lage walkabilityscore** is wellicht een buurt in het groen. De lage score is hier niet problematisch, ze blijft zelfs best behouden. Dergelijke buurten kunnen een actieve vrijetijdsbeleving stimuleren door de aanwezige natuur goed bereikbaar en toegankelijk te maken. Vlot openbaar vervoer en trage wegen zullen het ondernemen van onder andere fiets-tochtjes of wandelingen extra aantrekkelijk maken.

Welke ruimtelijke beleidsmaatregelen aangewezen zijn, hangt sterk af van de lokale situatie. Daarom kun je in de walkabilityscore-tool extra kaartlagen toevoegen. Deze extra kaartlagen geven je een dieper inzicht in de lokale situatie. Zo kun je onder andere nagaan hoeveel kinderen en ouderen er in de buurt wonen en of er openbaar vervoer beschikbaar is. Het is ook mogelijk om te screenen of er in een buurt vooral mensen met een hoger of een lager inkomen wonen. Vanuit gezondheidsperspectief raden we aan om prioritair in te zetten op buurten waar mensen met een lager inkomen wonen, omdat de mogelijke gezondheidswinst bij hen het grootst is.

De walkabilityscore-tool is dus een sterk instrument om na te gaan welke gezondheidsmaatregelen een meerwaarde zouden betekenen voor een buurt. De tool en de bijhorende handleiding kunnen een hulp zijn bij het identificeren van prioritair buurten en het onderbouwen van beleidskeuzes.

Aan de slag met de tool in de lokale ouderenraad

De tool is een onderdeel van het project Gezonde Publieke Ruimte en Gezonde Gemeente. Ook de lokale ouderenraad kan met de tool aan de slag. Zo kan een online verkenning van de buurten in jouw gemeente misschien wel enkele knelpunten blootleggen en inspiratie bieden voor een volgend advies. De tool kan bovendien informatie bieden om advieswerk rond ruimtelijke thema's inhoudelijk te versterken. Zo kun je onder andere nagaan in welke buurten er nood is aan een gezondere inrichting of in welke buurten beter geen nieuwe woonuitbreidingen komen vanuit gezondheidsperspectief. Wanneer je weet hebt van ruimtelijke vernieuwingsprojecten die op stapel staan in de gemeente kun je ook adviseren om rekening te houden met de walkabilityscore-tool. Je wacht best niet tot er concrete plannen op tafel liggen, dan is het vaak al te laat om de plannen nog te wijzigen. Vroeg in actie komen is hier de boodschap. Bij al deze zaken kun je trouwens ook genieten van de ondersteuning van het Lokaal Gezondheidsoverleg (kortweg Logo) van jouw regio. Zij staan je graag bij rond allerlei thema's die te maken hebben met gezondheid.

Meer informatie

Sara.DHaese@gezondleven.be

dr. Sara D'Haese, An Verdeyen, dr. Ragnar Van Acker
Vlaams Instituut Gezond Leven

Een officieel statuut voor mantelzorgers

Mantelzorgers die hun job combineren met de zorg voor iemand uit hun directe omgeving, krijgen vanaf 1 oktober 2019 een officieel statuut. Op die manier krijgen mantelzorgers die een stap terugzetten in hun professionele leven erkenning en financiële steun. Ze krijgen recht op verlof en kunnen hun ziekte-uitkering behouden.

Wat is mantelzorg?

Mantelzorg is hulp aan een zorgbehoevende door iemand uit de directe omgeving van die persoon. Als mantelzorger bied je voor lange tijd hulp aan een chronisch zieke, een persoon met een beperking of een hulpbehoevende persoon uit je omgeving. Dat kan je partner, je ouder of je kind zijn. Maar je kan ook mantelzorger zijn van een familielid, een vriend of een kennis.

Uitbreiding verlof

Voor erkende mantelzorgers komt er een uitbreiding van voltijds verlof voor medische bijstand van 12 maanden naar 18 maanden. Als je deeltijds aan het werk bent, worden dat 36 in plaats van 24 maanden onder dezelfde voorwaarden. De invoering gebeurt stapsgewijs te beginnen met één maand extra. Elk jaar zal er een maand bijkomen voor voltijdse werknemers en twee maanden voor wie deeltijds werkt.

Behoud van sociale rechten

Wie lange tijd afwezig is op het werk en een ziekte-uitkering ontvangt, komt ook in aanmerking voor de bescherming als mantelzorger.

Oost West Thuis Best

Wonen voor ouderen tegen 2030

In Genk sloegen de ouderenraad, de Dienst Sociaal Welzijn en Vormingplus Limburg de handen in elkaar om een antwoord te formuleren op de vraag hoe Genkse ouderen willen wonen in 2030. Een grote groep medioren en senioren werd samengebracht in een ambitieus participatietraject. Het resultaat is een uitgebreid rapport waarin voorwaarden voor goed wonen geschetst worden. Centraal staan twee woonprioriteiten: de nood aan levendige buurten en de vraag naar meer aangepaste woonvormen. De Vlaamse Ouderenraad trok naar Genk voor een interview met de initiatiefnemers.

Hoe is het project ontstaan?

Karolien Nouwen, vormingswerker Vormingplus

Limburg: Bij Vormingplus houden we maatschappelijke ontwikkelingen steeds in het oog. Een daarvan is de vergrijzing en de uitdagingen die deze evolutie creëert op het vlak van wonen. We wilden hierop inspelen en hebben contact gezocht met de stad Genk omdat we wisten dat hier een sterke ouderenraad aanwezig is.

Jo Scheepers, voorzitter ouderenraad: Binnen de ouderenraad was er al een werkgroep wonen actief. Daar werd gebrainstormd rond welke ideeën de oudere Genkenaren hebben over wonen in de toekomst.

Liliane Tielens, diensthoofd Sociaal Welzijn: De werkgroep wou graag een adviserende rol opnemen, maar ze wisten nog niet goed hoe ze dat moesten aanpakken. De vraag van Vormingplus kwam dan ook als geroepen, zij konden de methodische ondersteuning bieden om hierop in te gaan. Het was niet moeilijk om het lokaal bestuur warm te maken voor het project, ook bij hen leefde de vraag hoe wonen in Genk in de toekomst vorm kan krijgen. Zij bleken bereid om middelen en personeel ter beschikking te stellen om het project aan te vatten.

“Karolien: "Enerzijds moet er in de buurt waar je woont van alles te doen zijn. Anderzijds moeten woningen kunnen meegroeien met de bewoners, zodat ze aangepast zijn aan de noden die zich stellen. "

Hoe hebben jullie de deelnemers bereikt?

Karolien: Het uitgangspunt was dat er bij het bouwen aan een goed woonbeleid voor senioren aandacht moet zijn voor inspraak van de huidige generaties senioren, maar ook van de volgende generaties.

Liliane: We hebben daarom zowel medioren als senioren betrokken. De oudere groep bereikten we via een oproep in ons seniorentijdschrift. Voor de jongere groep grepen we terug naar het stadsmagazine. Daarnaast hebben we verschillende stadsdiensten aangesproken met de vraag of zij niemand kenden in hun netwerk. Zo hebben we een diverse groep samengebracht. Wat we wel misten was de inbreng van ouderen met een andere etnisch-culturele achtergrond. Wonen is een thema dat iedereen aanbelangt. We

hebben dan ook inspanningen gedaan om hen te betrekken, maar dat is niet echt gelukt.

Hoe zijn jullie van start gegaan?

Karolien: Het project is gestart met de samenkomst van een grote groep medioren en senioren. Via verschillende denktafels werd er gebrainstormd over de vraag wat goed wonen betekent. Daar kwamen twee centrale ideeën uit. Enerzijds moet er in de buurt waar je woont van alles te doen zijn. Anderzijds moeten woningen kunnen meegroeien met de bewoners, zodat ze aangepast zijn aan de noden die zich stellen.

“Karolien: "We hebben ter voorbereiding van de wijkwandelingen sleutelfiguren uit de wijk aangesproken met de vraag om ons rond te leiden. Zo kwamen er veel zaken naar boven die je op het eerste gezicht niet ziet. "

Liliane: Dat vond ik opvallend. Bij 'wonen in 2030' dacht ik zelf vooral aan hoe de woning er moet uitzien. Geen trappen, de deuren breed genoeg. Bijna onmiddellijk werd de focus echter gelegd op de woonomgeving.

Hoe hebben jullie die thema's dan verder onderzocht?

Karolien: In een tweede fase wilden we meer expertise verwerven en de praktijk verkennen. Een medewerker van de dienst woonbeleid heeft ons toelichting gegeven over de woonontwikkelingen in Genk en we gingen wijkwandelen met de ouderen om de kenmerken waaraan de buurt zou moeten voldoen af te toetsen. Zo konden we de openbare ruimte checken: wat is hier te doen, welke sfeer heerst er, ... We hebben ter voorbereiding van die wandelingen sleutelfiguren uit de wijk aangesproken met de vraag om ons rond te leiden. Zo kwamen er veel zaken naar boven die je op het eerste gezicht niet ziet.

Liliane: Wat opviel was, dat iedereen heel fier was op zijn wijk. Dat was heel mooi om te zien. Ik denk dat de mensen ook plekken hebben ontdekt die ze nog niet kenden, ondanks dat ze al zestig jaar in Genk wonen.

Waarom is er gekozen voor die werkwijze?

Karolien: Als uit de brainstormsessies gebleken was dat de binnenkant van de woning prioritair is, dan hadden we een heel andere screening moeten doen. Het is net omdat de kwaliteit van de buurt zo belangrijk bleek dat we voor die

wijkwandelingen gekozen hebben. Het tweede spoor ging ook niet zozeer over de binnenkant, maar wel over welke woonvormen samen kunnen gaan met een stijgende leeftijd. Omdat we merkten dat onze kennis van nieuwe woonvormen tekortschoot om adviezen te formuleren voor lokaal en bovenlokaal beleid, hebben we de faculteit architectuur van UHasselt aangesproken.

Hoe verliep de samenwerking met UHasselt?

Liliane: De medioren, senioren en studenten architectuur zijn twee keer samen gekomen. De studenten zijn ook op huisbezoek geweest bij de ouderen. Zo kregen ze zicht op hoe ouderen wonen.

Karolien: De ideeën die de studenten hebben opgedaan in de gesprekken met de ouderen hebben ze toegepast in een opdracht. Ze moesten een bestaande oude schoolsite omvormen tot een plek voor gemeenschappelijk wonen. Samen hebben we onderzocht welke woonalternatieven er ontwikkeld kunnen worden om de verhuis van de eigen woning naar een woonzorgcentrum uit te stellen of zelfs te vermijden.

George Janssen, lid ouderenraad: Door die oefening te maken stelden we vast dat de huidige wetgeving het moeilijk maakt om te experimenteren met aangepaste woonvormen. Bij een kangoeroewoning is het bijvoorbeeld verplicht om twee voordeuren te hebben. De overheid zal zich meer flexibel moeten opstellen en er zal een aangepast beleid ontwikkeld moeten worden.

George: "We stelden vast dat de huidige wetgeving het moeilijk maakt om te experimenteren met aangepaste woonvormen."

Wat gebeurt er verder met de resultaten?

Karolien: Het eindrapport is een aanbeveling. Een oproep om heel veel experimenten te realiseren die variëren in gradaties van gemeenschappelijkheid van wonen. Hoe meer experimenten er zijn, hoe meer mensen ermee bekend zullen worden en de mogelijkheid zullen hebben om te kiezen wat het beste bij hen past.

Jo: We hebben het rapport overhandigd aan de minister en aan de lokale schepenen. We vroegen hen uitdrukkelijk om ermee aan de slag te gaan.

Liliane: Het is aan het beleid om er werk van te maken. In het bestuursakkoord is opgenomen dat er aandacht moet zijn voor nieuwe woonvormen. Dat moet nu nog verder geconcretiseerd worden in de beleidsplannen.

Karolien: "Hoe meer experimenten er zijn, hoe meer mensen ermee bekend zullen worden en de mogelijkheid zullen hebben om te kiezen wat best bij hen past."

Hebben jullie tips voor andere gemeenten die een dergelijk project willen opstarten?

Karolien: Het project staat of valt met de groep waarmee je werkt. Je wil die groep liefst zo divers mogelijk maken, maar daar heb je goede partners voor nodig. Het vraagt tijd om hen warm te maken voor het project.

Liliane: Er moeten middelen voor uitgetrokken worden en er is personeelsinzet nodig. Goede begeleiding is noodzakelijk. En verzorg de deelnemers, zodat ze blijven komen.

Karolien: Je moet ook tegen wat onzekerheid kunnen. Je kunt op voorhand niet bepalen welke woonvoorwaarden de groep naar voor zal schuiven. Je weet niet welke richting het project uit zal gaan en die openheid is cruciaal.

Meer informatie

Op www.genk.be/oost-west-thuis-best---rapport kan je het volledige rapport terugvinden.

Justine Rooze en Lien Pots

Stafmedewerker Vlaamse Ouderenraad • Lokaal en stafmedewerker Vlaamse Ouderenraad

Dossier Warme Zorg

Elke dag weer zetten tienduizenden medewerkers zich met hart en ziel in voor zorgbehoevende ouderen in 816 Vlaamse woonzorgcentra. De media zijn niet geïnteresseerd om dit warm engagement in de verf te zetten, maar zijn er wel als de kippen bij om elk incident breed uit te smeren en gans de ouderenzorg met modder te bekladden. Deze negatieve berichtgeving heeft als gevolg dat ouderen zeer argwanend kijken naar woonzorgcentra.

In het themadossier 'Warme zorg' gaat Robert Geeraert, onafhankelijk deskundige van de Vlaamse Ouderenraad, de komende vier edities van Actueel op zoek naar woonzorgcentra die model staan voor de uitstekende zorg die vele woonzorgcentra aan hun bewoners en mantelzorgers bieden.

Woonzorgcentrum Akapella een warme thuis voor ouderen

Woonzorgcentrum Akapella is het eerste woonzorgcentrum waar we halt houden. Het is prachtig gelegen in de dorpskern van Kapelle-op-den-Bos. Er wonen 80 hoofdzakelijk ouderen met dementie, op een campus waarop ook 29 assistentiewoningen gebouwd zijn.

We worden ontvangen door **Karel Lambrechts**, directeur en 22 jaar geleden medeoprichter van Akapella. Karel neemt, zoals altijd, zijn middagmaal samen met de vrijwilligers. Hij zal straks samen met het hoofd bewonerszorg Yves het avondmaal voor de bewoners opdienen, hen helpen bij het eten en hen naar hun kamer begeleiden.

“Josephine: “De slogan ‘Een warme thuis’ is er boenk op.”

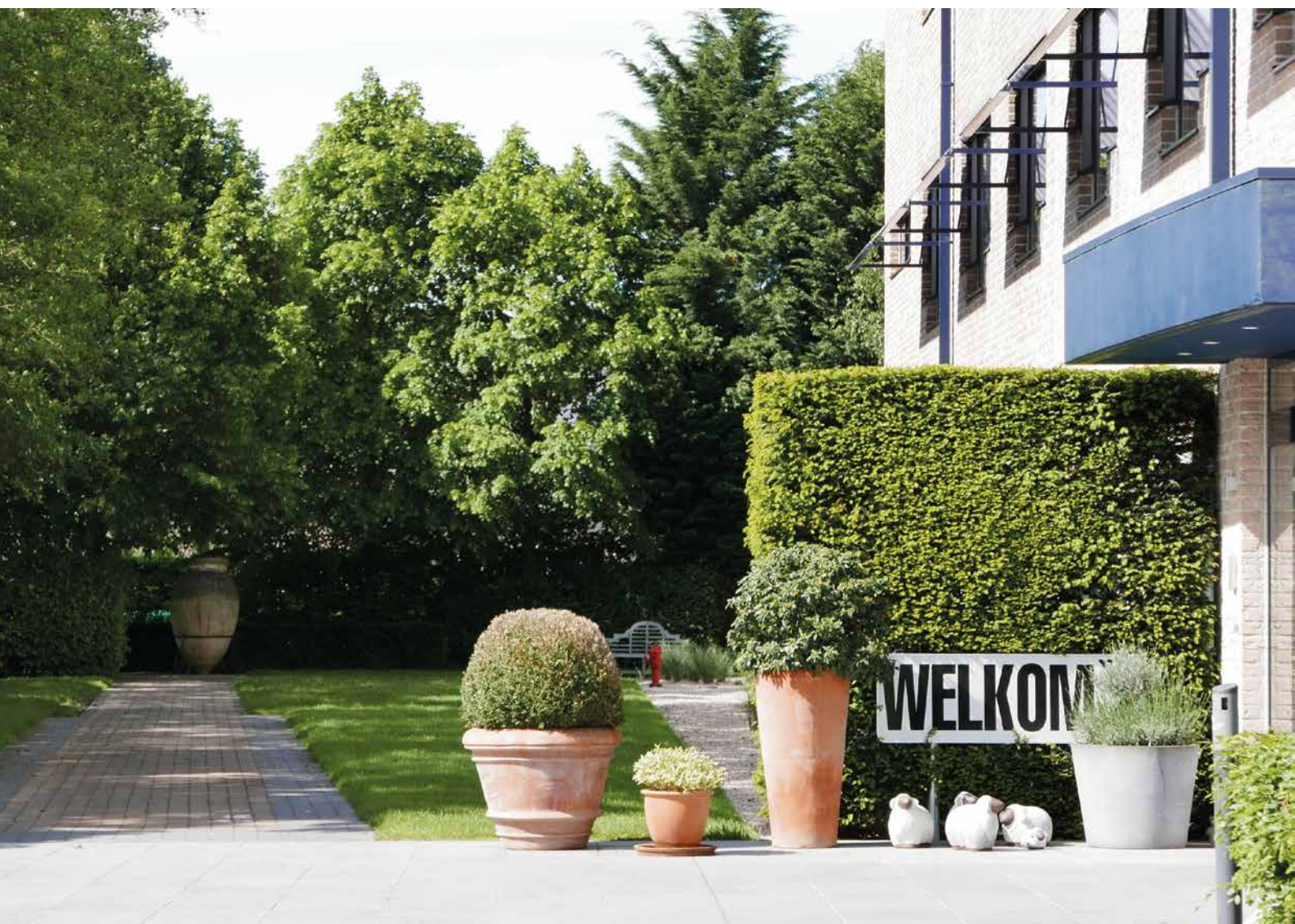
Akapella is een huis waar bewoners, familieleden, vrijwilligers, medewerkers en leidinggevenden een grote familie vormen. **Josephine** (80 jaar) is sinds het overlijden van haar moeder in Akapella, 18 jaar geleden, actief als vrijwilligster. Ze getuigt: “De slogan ‘Een warme thuis’ is er boenk op. Je kan het niet beter zeggen. De warmte, de zorg. Elke medewerker is zo begaan met bewoners en familie. Ook wij, vrijwilligers, worden op handen gedragen. Mijn man en ik zouden hier nu al willen komen wonen, maar wij mogen nog niet.”

De buurt als spilfiguur

Akapella is zeer geliefd en goed geïntegreerd in de gemeente. Een oud-burgermeester sprak Karel recent aan en zei “Kapelle-op-den-Bos heeft toch chance gehad dat jullie naar hier zijn gekomen.” De 102 actieve vrijwilligers hebben zich allen zelf spontaan aangeboden. Akapella heeft een structurele samenwerking met de gemeente, het cultuurcentrum, scholen en het verenigingsleven. Elke maand wordt in huis een cultureel optreden georganiseerd en de vergaderzalen worden gratis ter beschikking gesteld van verenigingen. Het woonzorgcentrum is maatschappelijk sterk geëngageerd en participeert onder meer aan Kom Op Tegen Kanker, de Warmste Week en de koffiestop van Broederlijk Delen.

Zorg en levenseinde gaan hand in hand

Alle medewerkers worden sinds 2 jaar ondergedompeld in een jarenlang ‘ethisch’ vormingsbad. Zij worden geacht om binnen de relatie met bewoners telkens weer te reflecteren vanuit hun standpunt, wensen en verwachtingen. De medewerkers zijn gast in de kamer van de bewoner met respect voor hun privacy, autonomie en levensgeschiedenis.

Een week voor de opname van een nieuwe bewoner gaat een maatschappelijk werker voor een grondige intake bij hem thuis langs. De levensdoelen, wensen, dromen, noden, angsten, interesses, belangrijke levensgebeurtenissen en betekenisvolle personen die in deze levensloopanalyse aan bod komen, worden vertaald in een persoonlijk leefzorgplan. De zorg voor een bewoner wordt samen met de mantelzorgers opgenomen. "Wij zijn maar een onderdeel van het ondersteuningssysteem van een bewoner", stelt Karel.

“Karel: “Wij zijn maar een onderdeel van het ondersteuningssysteem van een bewoner.”

Woonzorgcentrum Akapella heeft een uitstekende reputatie op het gebied van zorg bij het levenseinde. Elke medewerker volgt jaarlijks gemiddeld 21 uur vorming, waarvan 8 uur rond palliatieve zorg en voorafgaande zorgplanning. In het kader van voorafgaande zorgplanning wordt enige tijd na de opname een gesprek gepland met de nieuwe bewoner en/of de mantelzorgers met als doel alles wat met het levenseinde te maken heeft rustig te bespreken. Medewerkers zijn opgeleid om te helpen bij het opstellen van een negatieve wilsverklaring of voorafgaande wilsverklaring euthanasie. Zij hebben de ervaring dat het durven beginnen aan een dergelijk gesprek het moeilijkst is, maar meestal nadien opluchting en gerustheid brengt. De wil van de bewoner wordt altijd gerespecteerd. Alle beslissingen rond het levenseinde behoren tot de mogelijkheden van goede zorg en zijn gelijkwaardig.

Als een bewoner sterk achteruit gaat, wordt een palliatief terminaal gesprek gevoerd. Alle zorgverleners spannen zich in opdat de laatste levensfase zo harmonieus en waardig mogelijk kan verlopen, passend in de levensstijl van zowel de bewoner als zijn familie.

"Wij garanderen dat iedere bewoner in zijn vertrouwde kamer kan sterven. Hoewel wij niet altijd alles zelf in de hand hebben is dit het voorbije jaar voor 32 van de 35 overleden bewoners gelukt." aldus **Veerle**, palliatief referente.

Robert Geeraert

*Onafhankelijk deskundige Vlaamse Ouderenraad
Consulent woonzorg en levenseinde*

“Deze woonvorm komt tegemoet aan de manier waarop ik ouder wil worden”

Abbeyfield start cohousing in Vlaanderen

Het groepswonen is voor de bewoners van De Notenkraker, een van de eerste Abbeyfield-huizen in Vlaanderen, een bewuste keuze. Nu het huis in volle opbouw is, sprak de Vlaamse Ouderenraad met toekomstige bewoonsters Maria en Marleen en met Charlotte Hanssens, Abbeyfield-vrijwilligster die het project in goede banen leidt. Zij vertellen ons wat Abbeyfield-wonen is, welke troeven het biedt voor ouderen, waarom zij hiervoor kiezen en hoe hun huis in Leuven tot stand kwam.

Wat mogen we ons voorstellen bij het Abbeyfield-wonen als vorm van groepswonen?

Charlotte: Abbeyfield wil zelfstandig leven in combinatie met samenwonen mogelijk maken. De bewoners behouden een privéleven, eigen activiteiten en interesses, maar wonen in een omgeving waar ze hun burens goed kennen, waar ze op elkaar kunnen rekenen en samen dingen kunnen doen. 'Kunnen' is daarin belangrijk, want het is niet verplicht.

Samenwonen betekent dat je niet alleen bent en dat je dus een aantal dingen kan delen. Als je alleen woont, sta je bijvoorbeeld zelf in voor het beheer, de kosten, de herstellingen, ... van je huis. En dat weegt zwaar door op een bepaald moment. Door het zelfstandig samenwonen, kan je dat een stukje delen. Iedereen heeft daarin zijn eigen talenten: de ene is technisch onderlegd, de andere is socialer of creatiever. Door talenten samen te brengen, wordt het wonen meer draagbaar en verrijkend.

Marleen: Er zijn bijvoorbeeld geen opgelegde uren om te eten. Wij beslissen dat allemaal zelf en blijven ons leven autonoom leiden. Wil ik op de gekste uren van de dag eten, dan doe ik dat. Je hebt tenslotte je eigen privéappartement en je kan op een bepaald moment zeggen: "Ik heb even nood aan rust, ik trek me even terug op mijn appartement." Of als je ieder weekend naar je buitenverblijf gaat, is dat ook geen probleem.

Maria: Langs de andere kant, wanneer je alleen bent en zin hebt om te gaan wandelen, kan je bij de burens aankloppen om hen uit te nodigen mee te gaan. De drempel om contact te hebben met elkaar is veel lager omdat je elkaar goed kent.

Charlotte: Een ander aspect is het financiële. Cohousen is niet goedkoper, de prijs van de stenen blijft identiek, maar je kan een aantal dingen

gemeenschappelijk opvangen en dat maakt het minder duur.

Van waaruit is het initiatief in Leuven dan ontstaan?

Charlotte: Vijf jaar geleden zijn een aantal vrouwen naar ons gekomen met de vraag om een cohousingproject in Leuven op te starten. We zijn met het stadsbestuur gaan praten om te kijken waar we iets zouden kunnen opstarten. Stad Leuven heeft daar van in het begin heel positief op gereageerd en hielp ons om een locatie te vinden, maar wij moesten zelf zorgen voor de financiering. Dat is een hele lijdensweg geweest waar we nu zijn uitgeraakt.

Maria: Stad Leuven eist van de projectontwikkelaar dat er een bepaald percentage naar sociale huisvesting gaat, ook daardoor kunnen we goedkoper wonen. De projectontwikkelaar Ressertera heeft op zijn beurt de appartementen verkocht aan particulieren die het zien als een investering met het engagement dat ze er nooit zelf in zullen wonen. Zij verhuren hun appartement aan de vzw, opgericht door de woongroep. De bewoners zijn lid van de vzw. De vzw verhuurt vervolgens aan de bewoners.

“Charlotte: "Iedereen kan deelnemen, maar niemand móét deelnemen. Elkaar helpen moet spontaan groeien, het mag niet opgelegd worden.”

Zijn er voorwaarden om in een Abbeyfield-huis te mogen wonen?

Charlotte: Ja, iedereen moet autonoom zijn. Iedereen heeft zijn eigen beperkingen, maar moet wel zelfstandig kunnen wonen. Bovendien richten we ons ook op 55-plussers. Dat

is geen strikte grens, maar het geeft aan dat we ons richten op mensen die mogelijk nog werken, geen kinderen meer ten laste hebben en beginnen na te denken over de vraag hoe ze in de toekomst willen wonen. Een koppel waarvan een van beide mantelzorg opneemt voor de andere kan hier wonen, op voorwaarde dat dat zelfstandig kan. Naar een Abbeyfield-huis verhuizen met de idee dat de andere bewoners mee de zorg zullen opnemen, is niet de bedoeling. Externe hulp zoals thuishulp en -verpleging kan natuurlijk wel.

Het gaat om participatief samenwonen. Iedereen kan deelnemen, maar niemand móét deelnemen. Elkaar helpen moet spontaan groeien, het mag niet opgelegd worden. Bovendien is een goede mix van leeftijden belangrijk.

Maria: Zo ken ik een vrouw die weduwe is en nog werkt, maar het niet zag zitten om alleen te wonen of een nieuwe partner te zoeken. Abbeyfield-wonen was voor haar een vorm om zelfstandig te wonen en toch niet alleen te zijn.

Marleen: We vertrekken vanuit de idee dat we samen ons leven comfortabeler kunnen maken. Iemand met een auto kan bijvoorbeeld boodschappen meebrengen. Ik kan mij ook voorstellen dat iemand die nog werkt een potje met eten voor de deur kan vinden als de medebewoners weten dat hij of zij later thuiskomt. Zoals dat spontaan gaat bij goede burens.

Bij andere vormen van cohousing heb je ook de mogelijkheid om te kopen. Bij Abbeyfield kan je enkel huren. Is dat een bewuste keuze?

Charlotte: Ja, omdat het de meeste vrijheid geeft om in of uit te stappen en het veel eenvoudiger is naar beheer toe, bijvoorbeeld wanneer iemand overlijdt. Abbeyfield zet ook volop in op betaalbaar wonen in vergelijking met klassieke cohousingprojecten die vaak

koopprojecten zijn en bijgevolg nog vrij duur. Abbeyfield is een van de eerste cohousingmodellen waarbij huren mogelijk is, wat vaak ook toegankelijker is voor ouderen. Ik ken wel ouderen die zouden willen kopen, maar geen lening meer kunnen aangaan en geen eigen- dom hebben. Bijgevolg kunnen zij niet instappen in cohousing en dat kan wel bij de huurformule van Abbeyfield.

We hebben nu een beeld van wat Abbeyfield-wonen is, maar waarom kozen jullie hiervoor?

Marleen: Ik probeerde vroeger al eens om met verschillende gezinnen samen te wonen in Leuven, maar dat was moeilijk. Alleen wie genoeg geld had kon dat, en dat had ik niet. Bovendien was het verre van eenvoudig om een plek te vinden waar je samen met andere gezinnen iets kon bouwen. Door de huurformule bij Abbeyfield is het nu wel mogelijk.

“**Maria:** "Het is voor mij een keuze om niet stilaan uit te doven, maar nog een vuurwerkje te ontwikkelen."

Maria: Ik ben alleen en heb een eigen huisje, maar dat is op langere termijn voor mij niet meer ideaal. Zeker niet als ik nadenk over de vraag hoe ik wil leven. Ik rijd nog elke dag met de fiets naar Leuven, maar op een bepaald moment zal dat niet meer lukken en weet ik dat er een stukje vereenza- ming zal komen, of ik dat nu wil of niet. Daarom ben ik op zoek gegaan naar een oplossing, naar een vorm van wonen die me beter zal bevallen. En dit is een vorm die daaraan tegemoet- komt. Voor mij is dat sociale aspect echt belangrijk. Ik wil graag wonen in een stad die leeft en waar er veel mogelijkheden zijn om me sociaal te engageren, dus in dat opzicht vind ik de centrale ligging belangrijk. Tegelijk is dit voor mij ook wel uitdagend omdat

ik het nog nooit heb meegemaakt. Ik zie het als mijn laatste stevige levens- project om ook hierin nog wat ervaring op te doen. Het is voor mij een keuze om niet stilaan uit te doven, maar nog een vuurwerkje te ontwikkelen.

Er bestaan al verschillende huizen in Brussel en Wallonië, maar dit is - naast het project in Gent - een van de eerste huizen in Vlaanderen. Hoe komt dat?

Charlotte: Een Abbeyfield-huis heeft in Vlaanderen geen erkend statuut. In Brussel is dat wel zo. Zo'n sta- tuut zorgt ervoor dat het nadien niet geklasseerd wordt als woonzorgcen- trum of assistentiewoning waarbij je aan allerhande regelgeving moet voldoen die niet relevant is voor een groepswooning.

Gezien de manier waarop we bouwen en de visie van het levenslang wonen in het achterhoofd houdend, sluiten wij heel dicht aan bij een assistentie- woning. Daarvoor bestaat er vandaag wel een regelgevend kader. Daarom zijn we gaan praten met het kabinet van minister Vandeurzen en hebben we een aantal uitzonderingen gekre- gen op die bestaande regelgeving. Zo is de rol van de woonassistent een rol die opgenomen wordt door de bewo- ners zelf. Dat hoeft dus geen beta- lende kracht te zijn, waardoor we de kosten onder controle kunnen hou- den. Zij worden daarin bijgestaan door Abbeyfield. Wel moeten we een offici- ele open oproep doen naar bewoners en moeten we een zorgpartner voor- zien, net zoals bij een assistentiewo- ning.

Maria: We zouden het liefst een apart statuut hebben zoals in Brussel, dan valt er een hoop administratieve last weg.

Charlotte: Daarvoor zijn we aan het ijveren, maar dat zou ervoor zorgen dat we bij het beleidsdomein 'wonen' behoren, en niet langer bij 'zorg'. In de hoop dat de regelgeving wordt aan- gepast, zeker voor de toegang tot de

huurpremie of huursubsidie, hebben we deelgenomen aan de oproep in het kader van de 'proefomgeving expe- rimentele woonvormen' van minister Homans. Hierdoor hebben we een aantal mensen mee in de woongroep kunnen opnemen die het anders niet zouden kunnen betalen. Abbeyfield is nochtans geen winstzoekende orga- nisatie. We zijn een vzw, maar nog blijft het voor een aantal mensen te duur. We merken dat we echt een tussen- komt nodig hebben om het betaal- baar wonen voor iedereen mogelijk te maken.

Een huzarenstukje dus om betaal- baar wonen op een goede locatie mogelijk te maken. Hoe groot is het project in Leuven en zijn er nog appartementen beschikbaar?

Marleen: Het project is een groot succes, de 13 appartementen zijn verhuurd. In het najaar kunnen we eindelijk verhuizen. Maar wij zien het project ruimer dan enkel het zoeken van bewoners. Elk Abbeyfield-huis in Vlaanderen zal ook een groep men- sen bijeenbrengen die 'Vrienden van het huis' zijn. Deze mensen zijn geïn- teresseerd in het concept, maar tre- den voorlopig niet toe of staan op een wachtlijst. Geïnteresseerden mogen dus zeker nog contact opnemen.

Interesse om te wonen in een Abbeyfield-huis?

Contacteer Abbeyfield via info@abbeyfieldvlaanderen.be of op het nummer 0479 78 72 96.

Meer informatie

www.abbeyfieldvlaanderen.be
[www.facebook.com/ abbeyfieldVlaanderenvzw](https://www.facebook.com/abbeyfieldVlaanderenvzw)

Lien Pots

Stafmedewerker Vlaamse Ouderenraad

Vlaamse middelen voor psychologische zorg aan ouderen

Het federale terugbetalingssysteem van eerstelijnspsychologen dat sinds kort uitgerold wordt over België richt zich specifiek tot volwassenen van 18 tot 65 jaar. Ouderen vallen uit de boot in dit systeem. Daarom trekt Vlaanderen nu geld uit voor experimentele projecten die nagaan hoe de psychologische zorg best aangeboden kan worden aan ouderen met milde of matige psychische klachten. Want ook ouderen hebben recht op een laagdrempelige, toegankelijke en betaalbare psychologische zorg.

Hoognodig

Vereenzaming, aanpassingsproblemen, rouwproblemen, depressie, overmatig gebruik van psychofarmaca en medicatie zijn gekende problemen waar ook ouderen mee kampen. Een groot aantal wetenschappelijke publicaties wijst op het belang van de eerstelijnszorgverleners en dan vooral van huisartsen bij de aanpak van geestelijke gezondheidsproblemen bij ouderen.

Het Agentschap Zorg en Gezondheid verspreidde eind 2018 een oproep naar de Vlaamse eerstelijnszones. 33 van de 60 eerstelijnszones dienden in februari een projectaanvraag in waaruit 6 projecten geselecteerd werden. Verwacht wordt dat elk project jaarlijks een 200-tal ouderen met milde of matige psychische problemen kan helpen.

Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin: "Door de focus op ouderen te leggen, bereiken we een doelgroep die niet kan profiteren van de federale terugbetaling van de eerstelijnspsycholoog. Door deze projecten nauw op te volgen en wetenschappelijk te evalueren, willen we anticiperen op een mogelijke uitbreiding van het federale terugbetalingssysteem naar ouderen."

Taken van de eerstelijnspsycholoog

De eerstelijnspsycholoog heeft drie grote opdrachten:

- Verstrekken van laagdrempelige, kortdurende en vlot toegankelijke zorg;
- Nauwe samenwerking met zorgverleners verzekeren en uitbouwen van een lokaal netwerk van actoren binnen en buiten de zorgsector;
- Ondersteunen van de partners binnen en buiten de zorgsector om psychologische problemen te leren herkennen.

De eerstelijnspsycholoog start met een inschatting van de problematiek en geeft kortdurende zorg in een vijftal sessies. De huisarts is de belangrijkste verwijzer, maar ouderen kunnen ook via andere kanalen, zoals het woonzorgcentrum of het CAW, tot bij de eerstelijnspsycholoog komen. De eerstelijnspsycholoog werkt nauw samen met de partners in de eerste lijn en geestelijke gezondheidszorg om ouderen gericht te kunnen doorverwijzen.

Tarieven voor de cliënt

Binnen het project wordt aan de cliënt een tarief aangerekend van 11 euro per consultatie of 4 euro voor personen met een verhoogde tegemoetkoming binnen de ziekte- en invaliditeitsregelgeving en voor cliënten in budgetbegeleiding, budgetbeheer of schuldbemiddeling. Zeer kwetsbare ouderen, bijvoorbeeld zonder wettig verblijf of waarvan de maximumfactuur voor de uitgaven van geneeskundige verzorging bereikt is, moeten niet betalen.

Vlaamse Ouderenraad kijkt terug op een productief 2018

Naar traditie presenteren we in het voorjaar steeds een jaarverslag van het voorbije jaar. Ook voor 2018 kunnen we dat doen met een positief gevoel, en dat op verschillende vlakken.

Een sterk en divers beleidswerk

Op vlak van beleidswerk werkte de Vlaamse Ouderenraad in 2018 voort op de sporen van de voorgaande jaren. Vooral de hervorming van het woonzorgdecreet en de uitbouw van de Vlaamse Sociale Bescherming stonden daarbij centraal. Maar ook op andere beleidsdomeinen kan de Vlaamse Ouderenraad wegen door advieswerk op eigen initiatief. Samenwerking met andere middenveldorganisaties komt eveneens duidelijk terug doorheen dat beleidswerk.

Een nieuwe communicatiewind

De afgelopen jaren zette de Vlaamse Ouderenraad sterk in op het opfrissen en versterken van de communicatie en uitstraling van de organisatie. Alle communicatievormen en -kanalen alsook de algemene huisstijl werden daarbij herbekeken. De feedback hierop is uitgesproken positief. Ook het maatwerk ten aanzien van de diverse doelgroepen binnen de communicatie van de Vlaamse Ouderenraad werd versterkt, onder meer via de lancering van ouderenraden, be en ouderengids.be. Waar voorheen diverse doelpublicaties binnen eenzelfde website door elkaar bediend werden,

vindt elke doelgroep nu toegankelijke informatie en inspiratie op maat via een aangepast kanaal.

Ouderen als actieve schakel tijdens de Ouderenweek

De Ouderenweek evolueerde intussen naar een bredere sensibiliseringscampagne waarover het hele jaar rond gecommuniceerd wordt, met het hoogtepunt tijdens de Ouderenweek. In 2018 lag het accent op de rol van ouderen als actieve schakel voor de buurt, vertrekkend vanuit de vaststelling dat er heel wat geschreven wordt over zorgzame buurten voor ouderen, maar veel te weinig over zorgzame buurten dankzij ouderen.

Wegen op het publieke debat

Naar aanleiding van de lokale verkiezingen lanceerde de Vlaamse Ouderenraad een oproep rond de verkiezingsparticipatie van ouderen met zorgnoden. Daarnaast bracht onze reactie op een Lidl-advertentie die naar negentig-plussers verwijst als 'fossielen' met 'verfrommelde oogleden' heel wat teweeg en stelden we de beslissing om de psycholoog voor mensen met bijvoorbeeld depressie of verslaving niet terug te betalen voor 65-plussers, aan de kaak. Bovendien legden we op de internationale dag van de Ouderen het accent op de uitdagingen die de vergrijzing in ontwikkelingslanden met zich mee brengt op vlak van zorg en gezondheid.

Benieuwd naar meer? Lees het volledige jaarverslag op www.vlaamse-ouderenraad.be.

Nieuwe gratis Vlaamse vrijwilligersverzekering

De gratis vrijwilligersverzekering, aangeboden door de Vlaamse Overheid, kreeg dit voorjaar een update! Sinds 1 april 2019 veranderen de erkenningscriteria, het reglement en de polis.

De verzekering wordt aangeboden in Vlaanderen en voor Nederlandstalige organisaties in Brussel.

Wat moet je doen?

1. Surf naar www.gratisvrijwilligersverzekering.be
2. Kijk na of je volgens de nieuwe voorwaarden nog in aanmerking komt
3. Indien je nog in aanmerking komt, vraag dan je nieuw erkenningsnummer aan
4. Wacht op je goedkeuring per e-mail
5. Goedgekeurd? Keer dan terug om je vrijwilligersactiviteiten te verzekeren. Doe dit ten laatste 48 uur voor de activiteit plaatsvindt

Vragen?

Contacteer het Vlaams Steunpunt Vrijwilligerswerk via e-mail op verzekering@vsvw.be of bel op werkdagen, behalve woensdag en vrijdag, tussen 9 en 17 uur naar 03 218 59 01.

actueel

je vaste afspraak met informatie voor en door ouderen

Al meer dan 10 jaar houden we onze lezers 4 maal per jaar op de hoogte van de initiatieven van de Vlaamse Ouderenraad, relevant beleidsnieuws, de Ouderenweek en andere campagnes rond ouderen, inspirerende projecten voor en door ouderen, onderzoek en meer.

Neem vandaag nog een abonnement

Laat je gegevens achter op www.vlaamse-ouderenraad.be/informatieblad of bel naar 02 209 34 56.

Je kan eender wanneer een abonnement starten. Per jaar betaal je slechts 5 euro.

12 mei

Internationale dag van de Verpleegkunde

24 mei

Dag van de Buren

31 mei - 9 juni

Week van de Verbondenheid

6 juni

Internationale What Matters to You-dag

15 juni

Internationale dag tegen Ouderenmis(be)handeling

23 juni

Dag van de Mantelzorger

VERANTWOORDELIJKE UITGEVER
Nils Vandenweghe

REDACTIE
Nils Vandenweghe, Veerle Quiryne, Sonja Van Humskerke

LAY-OUT
Eveline Soors

DRUK
Drukkerij Lamine

Vlaamse Ouderenraad vzw
Broekstraat 49-53
1000 Brussel

02 209 34 51
info@vlaamse-ouderenraad.be

www.vlaamse-ouderenraad.be